

ISKRA — ELEKTROMECHANIKA, KRANJ

UGODNA PROIZVODNJA V LETU 1973

Mesečni plan za december presežen za 3,6 %. Vsi obrati, razen obratov telefonije in števecv, ki sta za malenkost ostala pod planom, so decembrske obveznosti presegle.

Leto 1973 smo uspešno zaključili, saj smo letni plan presegli za 4,8 %. Vsi obrati so v kumulativni presegli letne obveznosti, razen obrata telefonije, ki je ostal pod plansko vrednostjo za 1 %. Tovarna je presegla letne obveznosti tudi z upoštevanjem metacante in Perles — Kooperacije. V preteklem letu smo proizvedli za 35.524.329 dinarjev več kot smo planirali, kar predstavlja 12,7 proizvodnih dni.

PROIZVODNJA V LETU 1973

Mesec	%
Januar	110,2
Februar	106,4
Marec	109,1
April	108,2
Maj	102,9
Junij	108,3
Julij	113,1
Avgust	101,9
September	96,8
Oktober	98,8
November	104,1
December	103,6
Skupaj	104,8

Povprečna dnevna proizvodnja v decembru je v primerjavi z novembrom padla za 8,7 %, vendar je še vedno večja od lanske v decembru za 32,4 %. Povprečna letošnja proizvodnja pa se je povečala glede na lansko za 30,5 %.

Obrat električnega ročnega orodja je izpolnil decembrski plan proizvodnje. Plan je bil presežen za 7,7 % predvsem zaradi prodaje VS 110 A1, namenjenih za izvoz.

Obrat števecv ni dosegel planirane proizvodnje le za 2 %. Enofaznih števecv je bilo proizvedenih cca 10 % več kot je bilo predvideno s planom. Presežek je približno enak pri eni in dvotarifnih števcih. Povečana proizvodnja je bila dosežena v glavnem v nadurah na posebno zahtevo IC.

Trifazni števec je ostal za 2,3 % pod planom in to predvsem zaradi pomanjkanja bakelitnih delov (problem nabave bakelita iz uvoza).

Obseg proizvodnje stikalnih ur je ostal zaradi raznih težav pod planirano vrednostjo.

Obrat stikal je bil v decembru za 7,1 % nad plansko vrednostjo. Pri izvrševanju plana so se pojavljale podobne težave kot v preteklih mesecih. Zlasti kritična je bila dobava raznih kontaktnih materialov ter ostalih materialov iz uvoza.

Obrat telefonije je kljub velikim težavam v proizvodnji le za 0,6 % pod planirano vrednostjo. Vse izpade je obrat ublažil predvsem s povečano proizvodnjo ploščatega releja (v nadurah) ter nekaj večjo izdelavo telefonskih aparatov in kaset dvojčkov.

Obrat mehanizmov je presegel plan proizvodnje za 29,7 %. Presežek gre

predvsem na račun večje izdelave števecv pogovorov namenjenih za izvoz. Izdelanih je bilo tudi manjše število električnih ur po naročilu, ki niso bile v planu.

KUMULATIVNI PRIKAZ Obrati

	%
Električno ročno orodje	113,9
Števci	102,9
Stikala	108,3
Telefonija	99,0
Mehanizmi	112,9
Proizvodne storitve	93,7
Skupaj	104,8

Tabela kaže, da je letni kumulativni plan tovarne dosežen, tako da smo leto uspešno zaključili.

PRIMERJAVA Z LANSKO PROIZVODNJO (1972-1973)

Obrati	%
Električno ročno orodje	118,1
Števci	111,0
Stikala	119,4
Telefonija	126,0
Mehanizmi	140,8
Ostale storitve	120,2
Proizvodne storitve	61,8
Skupaj	120,0

Največje povečanje proizvodnje beležimo v mehanizmih in telefoniji, kar je razumljivo glede na usmerjenost tovarne. Tudi ostali obrati so povečali proizvodnjo med 10 in 30 % tako, da je bilo povprečno povečanje proizvodnje v preteklem letu 24,7 %.

Plan tovarne za leto 1974 znaša 1.385.450.740 dinarjev skupaj s TOZD — tovarno „Vega“. Ta vsota dokazuje, da se za prihodnje leto plan proizvodnje povečuje za cca 50 %. Seveda pa je zajeta v tem znesku tudi kooperacija — Perles in Metaconta central v kooperaciji. V fizičnem pogledu bo naša proizvodna zadolžitev v letošnjem letu 21 % večja brez domače metacante.

RUDOLF HRIBERNIK-SVARUN novi poveljnik SLO

Glede na to, da dosednji poveljnik SLO Bojan Polak-Stjenka prevzema nove dolžnosti, je predsednik republike in vrhovni komandant oboroženih sil maršal Tito ob novem letu imenoval novega poveljnika glavnega štaba republike Slovenije za splošni ljudski odpor. Na predlog izvršnega sveta skupščine SRS je to dolžnost poveril narodnemu heroju generalu podpolkovniku Rudolfu Hribniku-Svarunu.

Rudolf Hribnik-Svarun je med NOV poveljeval Ljubljanski in Prešernovi brigadi, bil pa je tudi načelnik štaba 31. divizije NOV, po vojni pa je opravljal razne odgovorne funkcije, med drugim je bil dve leti tudi republiški sekretar za narodno obrambo.

Mi ga poznamo tudi iz časa, ko je pred upokojitvijo delal kot svetnik generalnega direktorja ZP Iskra, zato mu ob imenovanju za novega poveljnika SLO iskreno čestitamo.

Petdeseta obletnica smrti Vladimira I. Lenina

Pred petdesetimi leti, potem ko je zmagovita Oktobrska revolucija odprla človeštvu nova pota, je ugasnilo življenje tvorca nove zgodovinske epohe Vladimira Iliča Lenina. Umrl je mož, ki je vse svoje življenje daroval enemu samemu namenu — uresničiti socializem kot zgodovinsko nujnost in cilj revolucionarnega boja delavskega razreda. V ta boj se je vključil že v mladih letih, z vsem žarom svoje darovite osebnosti, v kateri je bila združena iskriča misel z upornostjo duha, plemenitost z neomajno odločnostjo in pogumom, silna energija s skromnostjo in revolucionarna hotenja z močno voljo po dosledni uresnitvi samega sebe v revolucionarnih tokovih, ki so izvirali iz nasprotij tedanjega sveta. Tem tokovom je kmalu dal smer sam. Zgodovina je dvignila na površje velikega voditelja in misleca, revolucionarja in komunista, ki je pričel oblikovati podobo novega sveta, v katerem bo uresničeno preprosto načelo: delu čast in oblast!

Minila so desetletja! Za to svetlo zgodovinsko osebnostjo je ostalo bogato izročilo. Njegovo misel in njegovo delo vedno bolj sprejemajo narodi kot idejo, v kateri se uresničujejo njegova predvidevanja zgodovinskega razvoja človeštva. Danes, po petih desetletjih so njegove misli, s katerimi je s svojo daljnovidnostjo zarisal pot zatiranim, vedno bolj žive. Uresničujejo se kljub trdovratnemu odporu sil reakcije, z vedno večjo zavzetostjo in prepričanjem, da je Lenin na osnovi marksistične misli, dal svetu največ, kar lahko da človek — uresničitve novega, pravičnejšega in humanejšega družbenega sistema — socializma.

S KONFERENCE ZVEZE MLADINE V ZP

Potrebna je večja povezava aktivov ZM v ZP Iskra

V dvorani delavskega samoupravljanja nad restavracijo „Iskra“ v Elektromehaniki Kranj je bila 21. decembra redna volilna konferenca Zveze mladine v Združenem podjetju Iskra. Čeprav so prišli delegati praktično iz cele Slovenije, je vendar prisostvovalo konferenci 67 do 90 vabljenih delegatov. Vse prisotne je ob otvoritvi konference pozdravil dosednji predsednik ZM ZP Stane Drakšler in zaželel konferenci uspešno delo.

Konferenca je potekala nemoteno in uspešno predvsem po zaslugi delovnega predsednika Vide Prinčič iz Iskra Commerce.

Po poročilih predsednika in sekretarja se je razvila razprava predvsem v smeri izboljšanja in večje povezave dela vseh aktivov ZM v ZP. To je namreč glavna in največja naloga koordinacijske konference ZM ZP. Udeleženci razprav so si bili edini, da je delo koordinacijske konference na tem področju v zadnjih letih močno nazadovalo, zato je sodelovanje in

povezanost potrebno okrepiti. Dokazati je potrebno, da tisto, kar Iskra še družijo, ni samo časopis Iskra, ampak tudi zavest, da pripadamo kolektivu, čigar že ime simbolizira enotnost in sodelovanje.

Na konferenci je bil sprejet tudi nov začasni pravilnik o organiziranosti in delu koordinacijske konference. Izvoljeni so bili tudi nov predsednik, sekretar in nadzorni odbor. Za predsednika koordinacijske konference ZMS je bil izvoljen Miloš Pavlica, dosednji predsednik ZM iz Iskra Aparati Ljubljana, sekretar je postal Tone Volčič, dosednji sekretar ZM Iskra Elektromehanika, za predsednika nadzornega odbora pa Oto Planko iz ISKRA-EMO Celje.

Vsi prisotni so imeli eno samo željo: delo v ZM ZP mora močnejše zaživeti, prav tako tudi sodelovanje. Mladina mora med družbenopolitičnimi organizacijami dobiti tisto mesto, ki ji pripada. To pa si je treba izboriti s trdim in zavestnim delom.

Perko

Obisk predsednika KP Kanade

Dne 14. 1. 1974 je obiskal Iskra Elektromehaniko predsednik komunistične partije Kanade, ki se mudi na obisku v Jugoslaviji. Predsednik si je ogledal tovarno telekomunikacij na Laborah in se potem razgovarjal s predstavniki podjetja, organov upravljanja in političnih organizacij. Razgovoru je prisostvoval tudi sekretar občinskega komiteja ZK Stane Mihačič. Predstavniki Iskre so gostu obrazložili sistem samoupravljanja in delovanje družbeno političnih organizacij. Williama Kashtana je zelo zanimalo

delavsko samoupravljanje in sodelovanje delavcev pri tem in vključevanje v delo družbeno političnih organizacij.

Predsednik je ob zaključku dejal, da je vesel, da mu je tovariš Tito priporočil obisk v Iskri, da je presenečen nad moderno proizvodnjo in da ga predvsem veseli, da je spoznal delovanje organov upravljanja in družbeno političnih organizacij. Predsednik se je vpisal tudi v knjigo spominov.

N. P.

V ponedeljek, 14. januarja je obiskal novo Iskrino tovarno „Telekomunikacije“ na Laborah v Kranju predsednik KP Kanade William Kashtan (drugi z desne), ki ga je spremljal sekretar obč. komiteja ZK Stane Mihačič (levo). V razgovoru se je zanimal za sistem samoupravljanja in delovanja družbeno-političnih organizacij.

Prvi rezultati lanskega poslovanja ZP

Na podlagi decembrske realizacije so sedaj že znani prvi rezultati poslovanja v minulem letu. V primerjavi z letom dni prej je bila lanska proizvodnja za 21 % večja in je dosegla vrednost 3,15 milijard dinarjev, pri čemer je tudi že upoštevana proizvodnja integriranih tovarov EMO iz Celja in ZMAJA iz Ljubljane.

Tudi izvoz je izredno porastel. Dosegel je vrednost 37 milijonov dolarjev, oz. je bil za celih 48 % večji kot v minulem letu. Pretežno večino izdelkov je Iskra prodala, tako kot vsako leto, na zahodna tržišča, največ v Italijo in Zvezno republiko Nemčijo.

Zanimivo je, da se je lanski uvoz reprodukcijskega materiala in surovin pri nas precej umiril. Vzravnavni izvozna in uvozna bilanca pomenita pomemben uspeh Iskre kot celote. Investicije so porasle kar za 54 %. Ugodno sliko poslovanja pa kaže tudi 16 % večja produktivnost. Seveda bodo natančni rezultati s kazalniki ostanka dohodka, oz. dobička šele razvidni po zaključnih računih posameznih organizacij.

Umirjeno rast kažejo le osebni dohodki zaposlenih. Lanskoletno poprečje za 23.500 zaposlenih šteje približno 2.000 dinarjev; vrednost se je v II. polletju celo nekoliko znižala.

Od obširnega sortimenta izdelkov so napravili največji skok elektronski sestavni deli, oz. od teh polprevodniki, ki jih izdeluje tovarna v Trbovljah. Precej več kot leto dni prej smo izdelali tudi kondenzatorjev, aparatov tako imenovane zabavne elektronike in še nekaterih drugih izdelkov.

Navzlic ugodnim poslovnim rezultatom bi bila slika poslovanja za lansko leto lahko še ugodnejša, če se ne bi nekateri naše organizacije ubadale s silnimi težavami, od katerih velja zlasti omeniti pomanjkanje električne energije, izredno podražitev reprodukcijskega materiala in surovin ter povečane finančne dajatve.

Marjan Kralj

TRUDAPOLNO, A DOKAJ USPEŠNO POSLOVNO LETO

Na vprašanja UREDNIŠTVA odgovarja direktor tovarne „Sprejemniki“ Sežana – STANE PAVLIN

Ko se kritično ozremo na preteklo poslovno leto, lahko v naši organizaciji združenega dela Iskra – Sprejemniki Sežana – ugotovimo naslednje: Še v nobenem gospodarskem letu v zadnjem obdobju petih let ni tovarna preživljala toliko vsestranskih aktivnosti, sprememb in nepričakovane, kot ravno to leto.

PROIZVODNJA

Porast fizičnega obsega proizvodnje smo planirali z gospodarskim planom za l. 1973 z indeksom 143,8 odtis od doseženih 74.495.695 din v 1972. letu na 110.034.660 din. Isti porast je predstavljal za celoten kolektiv izreden napor, če upoštevamo to, da je tovarna v tem letu želela močno spremeniti tudi konfiguracijo proizvodnega programa ter k svojemu tradicionalnemu programu radijskih sprejemnikov uvesti dodatne proizvodne artikle in s tem ojačati tržno stabilnost.

Plana v celoti nismo uspeli realizirati, konkretni pokazatelji realizacije plana pa so:

Izdatki	%
Radijski program	98,05
Televizijski stabilizatorji	82,36
Transformatorska dejavnost	90,90
Ojačevalne naprave	90,08
Celotna tovarna	92,68

Indeks realizacije porasta fizičnega obsega proizvodnje iz leta 1972 na 1973 kaže 137 %.

TEŽAVE PRI INVESTICIJAH

Planirani rezultat bi vsekakor dosegli, če bi uspelo izvajati zastavljeno investicijo točno v roku, ki smo ga začrtali. Nešteto težav pri izvajanju investicije pa je zadevalo pomaknilo za cel kvartal, saj smo s poskusnim obratovanjem v novi hali začeli šele neposredno pred konec leta.

V tej tekmi za pravočasno realizacijo investicije smo se srečevali s komplicirano konstrukcijo financiranja omenjene investicije iz šestih virov, z vsemi težavami okoli premikov pogodbenih rokov izvajalnih del, dobave strojev in opreme od domačih in tujih dobaviteljev itd.

RAZŠIRITEV DEJAVNOSTI

Končno je tudi to za nami – sežanska tovarna je doživela močnejšo razširitev ravno po 20. letih svojega obstoja in tako povečala vrednost svojih osnovnih sredstev za približno eno milijardo starih dinarjev. Če ugotovimo, da smo s sosedno tovarno Mitol zgradili še skupno toplarno in na ta način dosegli prvič v svojem obstoju, da tudi v naši montaži delavci sredi zime delajo pri temperaturi 18–20 °C, ko so še vse do „včeraj“ prišli zjutraj v tovarniške prostore „ogrete“ od 6–8 °C, in v takih tudi morali delati – je naša proslava 20. letnice obstoja mnogo lepša.

OBRATA V ŠTORJAH IN KRANJU

V preteklem letu smo dokončno formirali obrat serijskih ojačevalnih naprav v Štorjah. V preurejenem starem zadržnem domu se odvija izdelava profesionalnih ojačevalcev in ostalih elementov ojačevalnih naprav. V stari „Savi“ v Kranju pa je začel, kljub neštetim težavam, dislociran obrat „Elektroakustični engineering“ kjer se izdelujejo ojačevalne naprave po posebnih željah kupcev, velikih trgovskih hiš, stadionov, železniških postaj, objektov državnih organov itd. Na ta način smo osvojili proizvodnjo v višini ene in pol milijarde starih dinarjev.

SKRB ZA STROKOVNI KADER

Na področju izboljševanja kadrovske strukture so samoupravni organi na skoraj vsaki svoji drugi seji obravnavali to problematiko. Uvajali smo študij dela in izboljšali dokaj ljudi za važnejša strokovna delovna mesta in uvedli študij vrednotenja zahtev-

nosti delovnih mest. Izredno šolamo tudi obstoječi kader saj smo v tem letu uspeli s pomočjo Iskrinega šolskega centra in Delavske univerze izsolati v Sežani prvo lastno generacijo kvalificiranih radio in TV mehanikov. V tem letu pa se prek Delavske univerze v Sežani dopolnilno izobražujejo starejši delavci tovarne za delovodska delovna mesta. Končno smo v tovarni uspeli z lastnimi študenti SS, VS in VŠ izboljšati strokovno zasedenost delovnih mest. Posebno razveseljivo je dejstvo, da so vsi ti študenti domačini in da tovarna lahko zasnuje trajnejšo strokovno zasedbo.

OSEBNI DOHODKI

Glede uspešnosti gospodarjenja lahko samo navedemo, da smo ob koncu oktobra dosegli ostanek dohodka v višini dvesto starih milijonov dinarjev in, da planiranega ostanka verjetno ne bomo dosegli. Uspeli smo zadržati postavljeno delilno razmerje med delitvijo OD in skladi, seveda na račun prenikskih OD. Iz tega razloga se je UO tovarne odločil podeliti v decembru vsem članom kolektiva po 60.000 Sdin kot neke vrste kompenzacijo za silno hitro naraščajoče stroške življenja.

Planirali smo povečanja povprečnega OD od 1363,- din v letu 1972 na 1572,- din (indeks 115). Istega smo dosegli šele v III. kvartalu – da bi v oktobru in novembru realizirali povprečni OD v višini 1.799,- in 1.700,- din. Pri tem je pogojno kvalificiran delavec dosegel v novembru cca 1.420,- din povprečni OD. Število zaposlenih se je proti koncu leta približalo številki 500.

IZVOZ

V preteklem letu smo pri vsem navedenem uspeli planirati izvoz v višini 498 starih milijonov din celo nekaj povečati in ga realizirati s 563 milijoni Sdin tako, da je tovarna končno tudi sama uspela doseči cca 1 milijon nemških mark izvoza ter s tem

zagotovila lastni GDK. Želimo poudariti, da reklamacij praktično ni, kljub izredno zahtevnemu kupcu!

SAMOUPRAVLJANJE

Na področju uvajanja ustavnih sprememb, aktiviranja samoupravljanja in oživljanja družbeno-političnih dejavnikov nismo spričo toliko vsestrane poslovne angažiranosti med najboljšimi v Iskri, toda tudi tu doživljamo dokajšnje premike, ter lahko trdimo, da ne kasnimo s sprejemanjem novih samoupravnih aktov OZD. Trenutno je v teku akcija o združevanju v branžo IEZE.

PRODAJA

Pri kraju tega pregleda moramo poudariti, da je tovarna uporno zasledovala tržno proizvodni princip poslovanja, dokaj uspešno sledila zahtevam sprememb trga tako, da so konec leta znašale zaloge v skladiščih Iskra Commerce vrednost cca 15 dnevne proizvodnje, kar v sezonskem času predstavlja izredno ugodno situacijo. Smatramo, da je to plod uspešnega sodelovanja vseh faktorjev v tovarni, Iskra Commerce in filialah. V tem letu smo tudi dokončno ustavili proizvodnjo radijskih sprejemnikov z elektronskimi cevmi. V leto 1974 stopamo s popolnoma preurejeno montažo tranzistoriziranih sprejemnikov.

ZAKLJUČEK

Ko nam bodo ob zaključnem računu poznani še vsi preostali elementi gospodarjenja, bomo lahko vseeno to jubilejno leto tovarne proglasili za dokaj uspešno – truda polno poslovno leto, toda še vedno daleč od tega, da bi bili sami s seboj lahko v celoti zadovoljni. Kljub temu, da je neprimerno večje število samoupravljalcev v tovarni v tem letu spoznalo potrebo po novih trendih gospodarjenja, in se je s polno verno angažiralo k vseobčemu napredku tovarne ter vseh zaposlenih, sem prepričan, da nas čaka na tem področju še veliko truda v letošnjem letu.

ISKRA – TOVARNA ELEKTRONSKIH NAPRAV, LJUBLJANA

Sodelovanje s „Compur Werke“

Zadnji delovni dan v preteklem letu je bil veselemu in optimističnemu novoletnemu razpoloženju prispeval tudi pomemben delovni dogodek – z montažnega traku je prišel prvi, v „Napravah“ izdelani diktafon.

Že v začetku preteklega leta smo se začeli z renomirano zahodnonemško firmo „Compur – Werke“ pogovarjati o sodelovanju. „Compur – Werke“, podjetje, ki spada v kvaliteten evropski vrh proizvajalcev delov za fotografske aparate in kamere – njeni izdelki so montirani tudi v „vesoljske“ kamere „Haselblatt“ – je razvilo sodoben miniaturni diktafon – napravo v velikosti žepne beležnice, ki ima tudi sličen namen oziroma uporabnost – beleženje vtisov, opažanj, krajših diktatov in slično. Zaradi odličnih kvaliteten snemanja in reproduciranja zvoka, pa zaradi razmeroma nizke tovarniške cene, je „Compur – Werke“ prodal veliko teh naprav; za proizvodnjo pa je iskal kooperanta z izkušnjami v montaži elektronskih in finomehanskih elementov. Uspešno smo uskladili naše interese in podpisali kooperacijsko pogodbo, v kateri smo se v prvi fazi dogovorili o proizvodnji diktafona, predvideli pa smo tudi razširitev sodelovanja na slične naprave za beleženje zvoka oziroma sporočil. V leto 1973 je bilo pri osvajanju prvega skupnega izdelka – diktafona – treba s „Compur – Werke“ navezati čim tesnejše stike in do podrobnosti proučiti izdelavo, meritve in kontrolo izdelka, „zgladiti“ nabavne poti, dogovoriti se o ceni izdelka pa še marsikaj. Navajeni na naše maloserijske profesionalne izdelke, z velikimi „tolerancami“ pri terminih izdelave in stroških, smo v začetku imeli nekaj težav; kaže da smo jih zelo uspešno prebrodili.

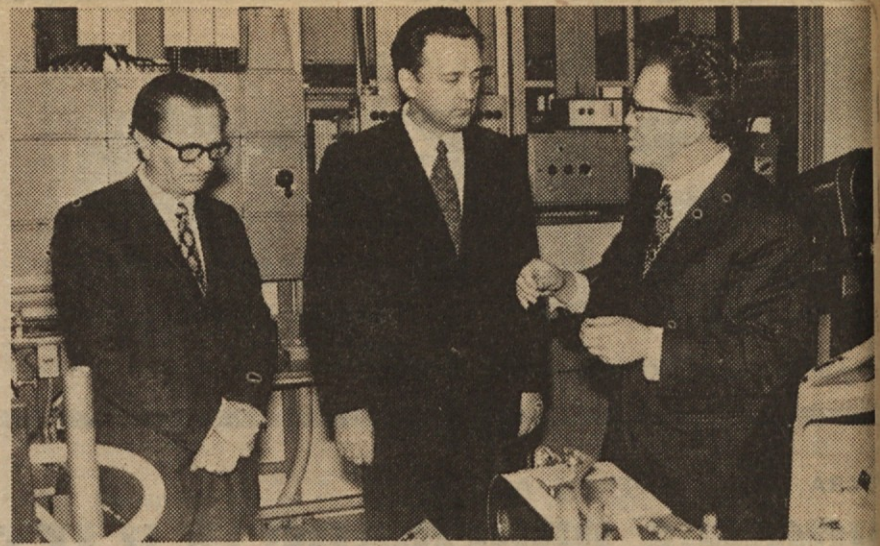
Kooperant je že za leto 1974 naročil kakih 35.000 diktafonov; za leto 1975 planira enako proizvodnjo.

Prepričani smo – prvi dnevi proizvodnje v letu 1974 nas v tem potrjujejo – da bomo naročilo redno in kakovostno izpolnjevali, saj smo se temeljito pripravili. Ekipa štirih naših delavcev in strokovnjakov je kakih 14 dni pri „Compur – Werke“ v Münchnu nabirala izkušnje tako, da je neposredno sodelovala v proizvodnji, meritvah in kontroli prve serije diktafona, ki je tekla pri kooperantu. V sedanjih stopnjah sodelovanja prispevamo k diktafonu predvsem delo in manjši odstotek repromateriala; računamo, da bomo že v prvem letu sodelovanja na tem izdelku dosegli okoli 5 milj. ND izvoza, ta pa je za nas še posebno pomemben.

V pogodbi o izdelavi nam je partner podelil tudi pravico prodaje v Jugoslaviji (in še nekaterih državah). Predvidamo, da bomo v januarju tega leta s partnerjem določili natančnejše pogoje prodaje na domačem trgu, opraviti pa bo treba temeljito tržno analizo in pripravo trga na to vrsto izdelka, ki ga pri nas za sedaj še nismo navajeni. Mimogrede – v razvitih državah so različni diktafoni in magnetofoni prava moda in računajo z eno tako napravo že na vsakih pet prebivalcev. Računamo, da bosta kvaliteta in izgled novega izdelka zadovoljevala – vsekakor pa bo prodajna cena zelo vabljiva.

Omenili smo skrbne priprave za izdelavo novega izdelka in upravičeno sklepamo, da mo z dosedanjim sodelovanjem zadovoljili zahtevnega partnerja. Predlagal nam je razširitev sodelovanja na proizvodnjo sličnih naprav, tako da bi vrednost sodelovanja dosegala nekaj milijonov DM letno. Že v drugi četrtini tega leta bomo kooperacijo razširili – več o novih izdelkih bomo torej poročali čez nekaj mesecev.

Kačič Metod

V petek, 4. 1. 1974 je obiskal ZP Iskra zvezni sekretar za trg in cene NIKOLA STOJANOVIĆ v spremstvu republiškega sekretarja za gospodarstvo DRAGA PETROVIĆA in direktorja poslovnega združenja SRS za trgovino LOJZETA FORTUNE. Gostje so si najprej ogledali novo tovarno elektronskih telefonskih central na Laborah, nato pa se razgovarjali z generalnim direktorjem ZP Iskra in njegovimi sodelavci o problematiki politike cen.

KAKO SMO ORGANIZIRANI?

Osmi kongres ZMS in ZMJ je kot najširši in najvišji organ na ravni občine, republike in federacije izoblikoval konferenco, kot izvršilni organ pa predsedstvo.

Konferenca aktivna je najvišji organ Zveze mladine v gospodarski organizaciji. Po pravilih jo tvorijo vsi mladinci; v večji delovni organizaciji, kjer je zaradi velikega števila mladih to nemogoče, zato sestavljajo konferenco izvoljeni delegati. Način izvolitve v takšnem primeru urejajo pravila aktivna v delovni organizaciji. Ta pravila lahko aktiv sprejme le na osnovi pravil občinske organizacije ZMS. Mandat članov takšne konference traja dve leti. Ta konferenca aktivna ZMS se sestaja, kadar je potrebno, toda najmanj enkrat letno. KONFERENCO sklicuje predsedstvo konference, ki pripravi posebno gradivo in seveda predlaga dnevni red. Konferenca mladinskega aktivna sprejema in odloča o splošni politiki aktivna, sprejema program dela, voli predsedstvo konference, predsednika in sekretarja, sprejema finančni načrt in potrjuje bilanco aktivna, razpravlja in ocenjuje preteklo delo. Poleg tega pa je naloga konference še, da voli enega ali več predstavnikov aktivna za člana občinske organizacije ZMS. Število predstavnikov, ki jih mora konferenca aktivna izvoliti, je določeno v pravilih občinske organizacije ZMS.

Predsedstvo konference mladinskega aktivna je izvršilni organ konference. Sestaja se pogosteje kot konferenca, ima pa omejene pravice ter le izvršuje sklepe konference ali v okviru sklepov, stališč ter dogovorov pripravlja

različne akcije. Predsedstvo lahko imenuje tudi komisije. Te imajo nalogo, da vsaka komisija razpravlja le o svojem področju dela in problemih, ki jih nato predloži v obravnavo predsedstvu. Komisije so lahko stalne in občasne. Število komisij je odvisno od potreb predsedstva kakor tudi potreb celotnega aktivna. Predsedstvo izvoli tudi blagajnika, ki vodi finančno poslovanje aktivna ter knjigo dohodkov in izdatkov. Izvoli pa tudi zapisnikarja, ki skrbi, da so vsi naši dogovori zabeleženi. Sekretar mora nadzirati vse administrativno in finančno poslovanje aktivna ter voditi knjigo prejetih in odposlanih dopisov.

Nujnost, da bi mladi neposredneje vplivali na politične dogovore v ZM na vseh ravneh je v obdobju po osmem kongresu ustvarila problemsko konferenco kot posebno obliko dela v ZM. Ta konferenca, ki jo včasih imenujemo tudi tematska ali specializirana konferenca, ima nalogo obravnavati posebne probleme, ki ne prizadevajo vse mladine v delovni organizaciji. Na problemski konferenci lahko sodelujejo s pravico glasovanja in razpravljanja vsi zainteresirani člani mladinskega aktivna. Problemsko konferenco skliče predsedstvo konference aktivna, sklepčnost ni potrebna, sklepi pa so obvezujoči za celoten aktiv. Na problemskih konferencah se dogovarja za akcijo predvsem delavska, kmečka in šolajoča mladina. Delavska mladina na problemskih konferencah največkrat obravnava samoupravljanje, kadrovsko politiko, stanovanjsko problematiko, izobraževanje itd.

M. Erzini

Strokovni pomenek med mojstrom Vladimirom Čadežem in vodjo panoge Dragom Dittmayerjem

Pogled na montažni trak mini diktafona

TITO MED NAMI

Predsednik SFRJ Josip Broz Tito je bil 8. januarja letos drugič v Iskri. Prvič je obiskal kranjsko Iskro spomladi leta 1954 kjer si je najprej ogledal proizvodne obrate, nato pa je imel na dvorišču tovarne, tesno obkrožen od navdušenih delavcev – govor, v katerem je posebno poudaril pomen samoupravljanja in večje produktivnosti, hkrati pa je dal kolektivu vse priznanje. Njegovo neizmerno zaupanje v delovnega človeka, in prav zato zaupanje med Titom in ljudstvom, je rodilo bogate sadove. Tudi zdaj, ob drugem obisku se je to zaupanje nadaljevalo, čeprav je predsedniku spontano in navdušeno ploskala mlajša generacija. Nekaj je v teh srečanjih kar bogati, kar vzbuja varnost, sproščenost in radost. Tako je, kot bi se srečali dobri prijatelji, ki si povedo vse kar je potrebno, in kar bogati širino vzajemnega zaupanja.

V prejšnji številki smo pisali o obisku predsednika Tita in njegove žene Jovanke (8. januar 1974), ki sta si ogledala novo Iskro tovarno „Telekomunikacije“ na Laborah v Kranju. Uradni potek obiska je bil opisan na prvi in drugi strani, dve sliki pa sta nazorno prikazali izredno zanimanje Tita za posamezne faze dela, predvsem pa za sodobno opremo in tehnologijo.

Tej številki glasila smo namenili bolj neuradno besedilo, ki prikazuje zanimanje predsednika in njegove žene Jovanke tudi za pogoje dela, osebne dohodke, varstvo otrok in družbeni standard. Razgovori s proizvodnimi delavci pa kažejo, da je naš predsednik tudi pazljiv poslušalec in prav zato so bili razgovori sproščeni. Prisrčnost in nasmeš sta že pri prihodu odgnala tenčice tiste zadržanosti in morebitne treme, ki je ponavadi spremljevala ob raznih nastopih v javnosti, posebno pa pred visokimi gosti. Prisrčen stik je bil vzpostavljen v trenutku, ko so si segli v roke Tito in predstavniki kolektiva. Še pred avlo je predsednik DS Henrik Peternej pozdravil oba gosta z naslednjimi besedami: „Vas in vašo soprogo v naši sredini najpriskorneje pozdravljam in se zahvaljujem, da ste se odzvali našemu vabilu v želji, da bi se

lepo in sproščeno počutila v našem kolektivu!“

Ob vstopu v avlo je predsedniku skoraj zastal korak; njegov pogled je bliskovito objel prostor in, kot je kasneje pripomnil, takoj je vedel, da bo v novi tovarni videl odlike sodobne gradnje in sodobne miselnosti. Po rokovanju se je nasmehnil in dejal: „Evo, pa smo došli!“ Zatem si je ogledal linijo elektronskih stojal, kontrolo ožičenja, delo na stroju za vstavljanje komponent na plošče s tiskanim vezjem, avtomatsko spajkanje in kontrolo, linijo stikalnih matrik, linijo žičnih oblik, montažo relejnih enot in končne kontrole sistema Crossbar, mehansko obdelavo plošč tiskanega vezja, avtomatsko vrtno napravo s programiranim vodenjem, foto in sitotisk od tiskanja do kemične obdelave plošč, proizvodnjo Reedovih kontaktikov, tekočo linijo montaže Crossbar stojal ter polaganje žičnih oblik.

Živo zanimanje za vse. Na vsej poti so dragega gosta s ploskanjem pozdravljali navzoči delavci. Zelo so bili zadovoljni, da je Tito med njimi. Čakali so in dočakali. Ko se je Tito ustavil pri napravi za vstavljanje komponent na plošče s tiskanim vezjem, se je živo zanimal za pogoje dela. Soproga Jovanka pa je takoj

prešla na razgovor o počutju, poklicu, delovni dobi in privajanju na delovno mesto. Zanimiv je bil tudi razgovor pri ogledu naprave za preizkušanje ožičenja stojal. Na Titova vprašanja je odgovarjal Janez Arh: pojasnjeval je delovanje naprave, točnost in hitrost. Prav tam je bil tudi Mazhar Pervez. Ker je nekoliko temnejše polti, se je razvil takle razgovor:

„Odkod?“
„Iz Pakistana.“
„Bravo. Koliko časa ste že v Jugoslaviji?“
„Deset let.“
„Lepo, lepo... Ste študirali v Jugoslaviji?“
„Ja, prvo stopnjo na elektrotehniški...“

„In zdaj?“
„Zdaj sem eno leto v Iskri.“
„Vas zanima to delo?“
„Ja.“
„Ste zadovoljni v Sloveniji?“
„Ja... zelo sem zadovoljen...“

Dobri ljudje so.“
Ko je Tito odšel naprej, je soproga Jovanka nadaljevala pogovor:

„Ste oženjeni?“
„Ja. V Ljubljani.“
„S Slovenko?“
„Ja.“

Tako je potekal pogovor, delno v srbohrvaščini, delno v slovenščini. Podobnih pogovorov je bilo še več, vsi pa so se nanašali predvsem na odnose, razmere, družino, otroke, varstvo in počutje na delovnem mestu. Tako se je Tito ustavil tudi pri napravi za izdelavo jezičkov za Reedove kontaktike. Z Jovanom Kecmanom sta se pogovarjala o sestavi litine in kvaliteti.

Najbolj pa je bil predsednik prijetno presenečen ob vstopu v galvaniko. Ko so mu pojasnili, da je v celoti avtomatizirana, je bil zelo vznemirjen. Pri povratku se je ustavil tudi pri liniji žičnih oblik in se z Anico Meglo pogovarjal o načinu dela.

Prve besede, ki jih je Tito izrekel v konferenčni sobi, so bile besede zadovoljstva in kar je še bolj zanimivo: dobro se je spominjal obiska v tovarni Bell v Belgiji pred leti; nehoti je primerjal in dognal, da ima Iskra vrsto modernjših strojev in naprav. Isto je potrdila tudi soproga Jovanka.

Pogovor, ki je sledil, je bil objavljen že v prejšnji številki, vendar je prav, če povemo, da je predsednik Tito izredno poudaril, da se mora naša industrija bolj usmeriti na sodelovanje z nerazvitimi državami, isti poudarek je bil dan tudi močnejši povezavi univerze in industrije.

Predsednik Tito se je ob slovesu rad odzval vabilu in se podpisal v spominsko knjigo. Svoje vtise je izrazil z naslednjimi besedami:

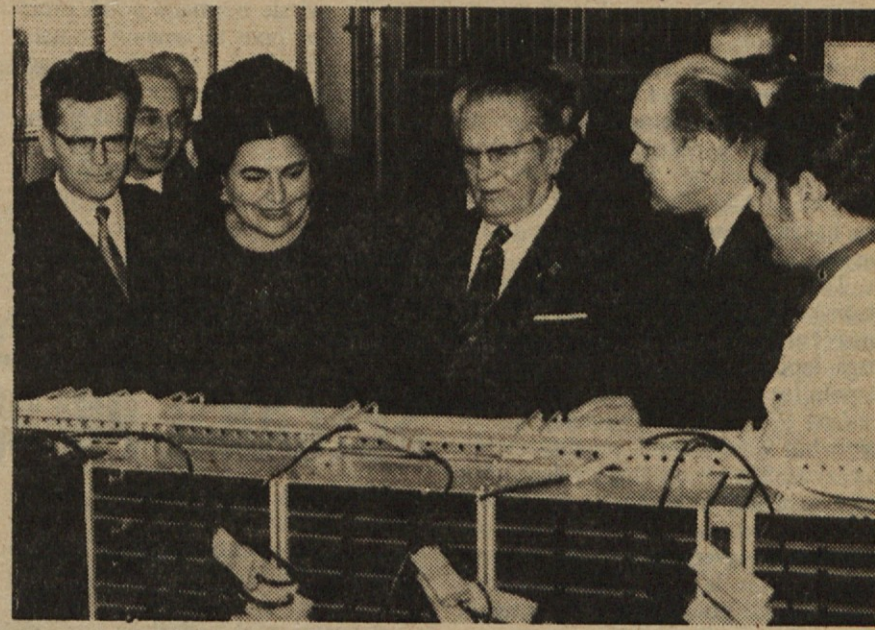
„Veoma sam impresioniran sa visokom tehnološkom sprememom ove fabrike. Želim radnom kolektivu mnogo uspeha u budućem stvaralačkom radu.“

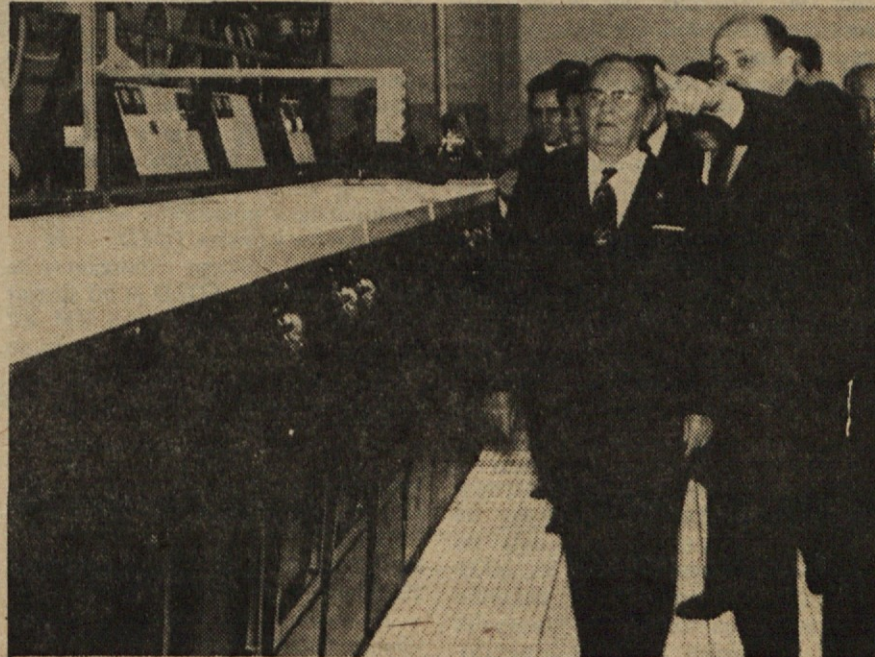
Kmalu po novem letu so bili predsednikovi gostje na Brdu pri Kranju predstavniki samoupravnih organov večjih kranjskih podjetij. Ob tej priliki je predsednik DS Elektromehanike Kranj izročil predsedniku Titu darilo kolektiva: dva sodobna telefonska aparata, ki jih izdelujejo v kranjski tovarni.

Medtem, ko se Tito pogovarja z gl. direktorjem Jožetom Hujsom, pa direktor Iskrine tovarne „Telekomunikacije“ Marjan Kristan pojasnjuje soprogi Jovanki način in pogoje dela, predvsem zato, ker se je visoka gostja živo zanimala za delo žensk v tovarni

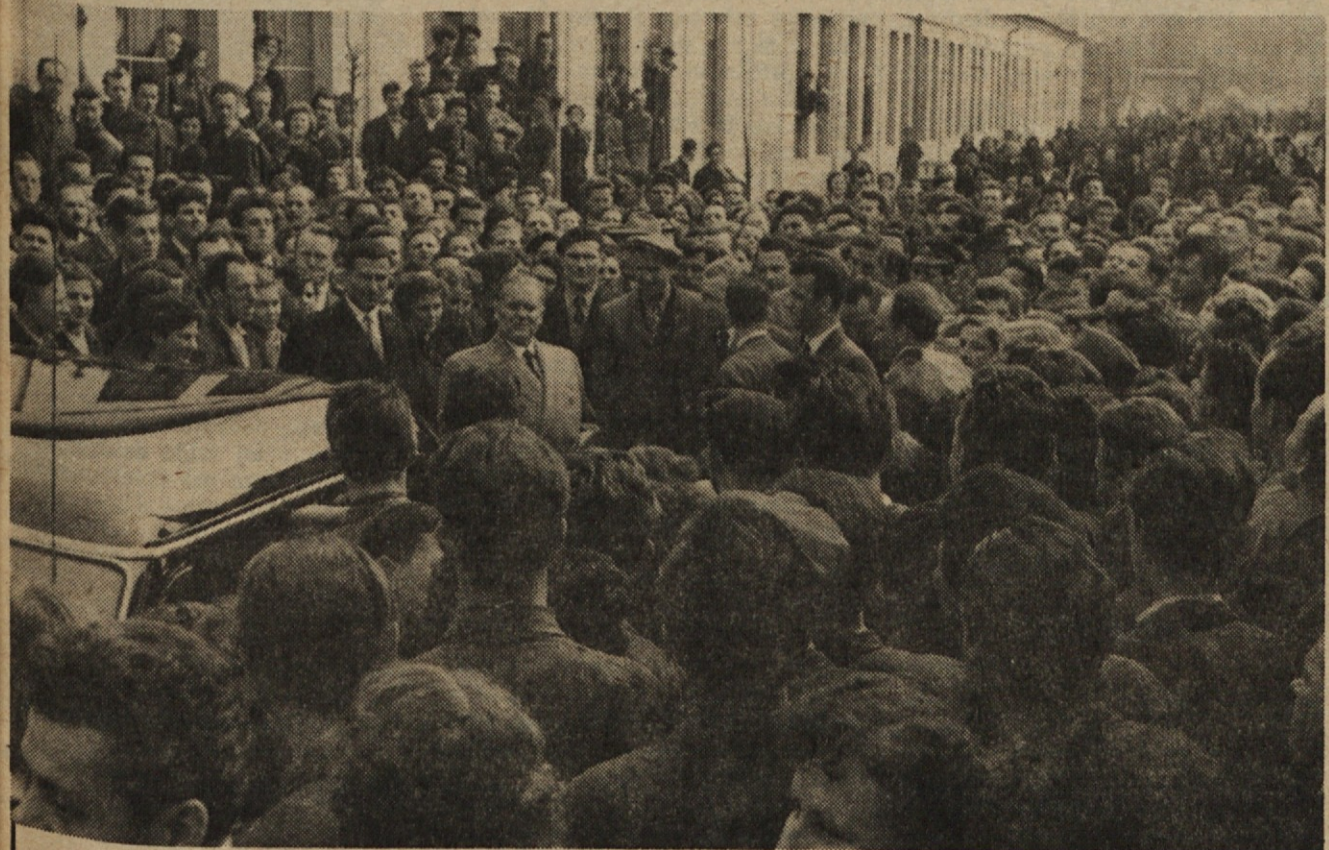
Predsednik Tito in žena Jovanka si ogledujeta napravo za preizkus ožičenja stojal Metaconta 10C

Tito si ogleduje galvaniko, ki je v celoti avtomatizirana

Gl. direktor kranjske tovarne Jože Hujs pojasnjuje predsedniku Titu delovanje naprave za vstavljanje komponent na plošče s tiskanim vezjem

1954

Predsednik SFRJ – Josip Broz Tito je prvič obiskal kranjsko Iskro spomladi leta 1954, kjer ga je kolektiv sprejel z velikim navdušenjem. Slika kaže predsednika Tita, ko delavcem govori o samoupravljanju in nujnosti dvigovanja produktivnosti

ISKRA

Številka 2 – 19. januar 1974

3

IZREDNO USPEŠNA PROIZVODNJA V DECEMBRU

V zadnjem mesecu preteklega leta je kolektiv tovarne Aparati dosegel izreden proizvodni uspeh. Mesečni dinamični proizvodni načrt je izpolnil z zelo ugodnim kazalnikom 129,37 in dosegel tudi doslej najvišji mesečni absolutni obseg, ki je za 20,37% višji od obsega v novembru in za 41,67% višji od obsega povprečne mesečne proizvodnje v prejšnjih 11 mesecih leta. Pri tem je bila proizvodna naloga za domače tržišče v primerjavi s proizvodnim načrtom izpolnjena s kazalnikom 118,42.

Še uspešneje, prav rekordno pa smo izpolnili proizvodni načrt za izvoz, kjer smo zabeležili kazalnik izpolnitve 211,74. S takšnim uspehom smo tudi nekoliko popravili kazalnike kumulativne izpolnitve, vendar je bil trend porasta proizvodnje nekoliko prekasen, ali pa premalo napet, da bi tudi tu lahko dosegli vidnejši uspeh. Tako smo kumulativni, hkrati pa tudi letni načrt v celoti izpolnili s kazalnikom 88,18, od tega pri proizvodnji za domače tržišče s kazalnikom 88,85, a v izvozu s kazalnikom 85,31. Pri tem pa moramo poudariti, da je bila struktura izvoza drugačna od načrtovane, ker smo več izdelkov usmerili na konvertibilna tržišča, kar je dalo boljši devizni, vendar nekoliko slabši dinarski učinek. Zato je po fizičnem obsegu zaostanek za načrtom dejansko precej manjši, kot ga izkazujejo finančni kazalniki izpolnitve.

Po posameznih skupinah izdelkov pa so bili doseženi naslednji uspehi:

V skupini stikalnih aparatov smo mesečni dinamični načrt izpolnili s kazalnikom 242,53, ker smo uspeli doprinesiti precej zaostankom in tudi precej zaključiti nedokončane proizvodnje. Lahko pa bi bil uspeh še nekoliko večji, če sestavni deli za tipkala TB iz uvoza ne bi prispeli tako pozno v mesecu, in bi lahko tudi te izdelke v celoti pripravili za trg. V kumulativni smo tako proizvodnjo za domače tržišče dosegli s kazalnikom 99,69. V tej skupini pa smo tako v mesecu decembru kot v nekaterih prejšnjih mesecih opravili tudi manjši — z letnim načrtom nepredvideni izvoz, ki ga zato s kazalniki tudi ne moremo primerjati. Če finančno vrednost izvoza prištejemo proizvodnji za domači trg, je potem dejanski kazalnik kumulativne izpolnitve v tej skupini 104,41, fizični obseg pa je še za kakšno desetinko odstotka ugodnejši.

Tudi v skupini industrijskih elektronskih naprav smo proizvodni dinamični načrt za potrebe domačega trga izpolnili ugodno, saj je kazalnik izpolnitve v mesecu 146,71, v kumulativni pa 101,43. Nekoliko manj uspešni smo bili v tej skupini pri proizvodnji za izvoz. Mesečno nalogo v decembru smo izpolnili s kazalnikom 130,03, vendar je kumulativa s kazalnikom 65,38 z največjim zaostankom za predvidenim letnim obsegom, predvsem zaradi pomanjkanja definitivnih izvoznih naročil.

V najmočnejši proizvodni skupini zaščitnih relejev, elementov avtomatike in signalnih naprav je bila mesečna proizvodnja zelo ugodna, čeprav smo mesečno obveznost za jugoslovansko tržišče izpolnili le s kazalnikom 98,44. Nasprotno pa je bil zelo visoko presežen mesečni proizvodni načrt za izvoz, saj je kazalnik izpolnitve kar 265,85. Žal pa v tej skupini, ki je v strukturi načrta največja in tudi najbolj vpliva na celotno izpolnitev načrta, kazalniki kumulativne realizacije precej zaostajajo. Pri proizvodnji za domače tržišče smo tako dosegli le 82,84% predvidenega letnega finančnega obsega, v izvozu pa je doseg nekoliko ugodnejši in smo tako izpolnili 90,65% kumulativne, to je letne naloge. Ker pa je bil prav pri tem izvozu opravljen največji strukturalni premik v odnosu na tržišča, ocenjujemo, da je bila po fizičnem obsegu naloga le 100% izpolnjena, čeprav zaradi nekoliko spremenjenega izbora izdelkov (velik delež RB relejev, ki niso bili načrtovani v takšnih količinah) tega mate-

matično točno ne moremo izračunati in definirati.

Tudi načrt proizvodnje rezervnih delov in opravljenih uslug smo v mesecu decembru skoraj petkratno presegli (kazalnik 493,10), presežen pa je tudi obseg načrtovane kumulativne, kjer je kazalnik obstal pri 110,50. Ta skupina ima v strukturi načrta sicer majhen vpliv, saj je preseg načrtovane kumulativne pri tej skupini izboljšal kazalnik izpolnitve celotnega načrta komaj za dobrih 12 stotink.

Podrobnejša in dokončna analiza vseh uspehov in neuspehov pri izpolnjevanju letnega proizvodnega načrta v l. 1973 bo podana vsekakor v zaključenem poslovnem poročilu. Vendar pa lahko že sedaj vsaj grobo ocenimo in seštejemo vse zaviralne momente, ki so vplivali na slabši skupni uspeh, predvsem z enim ciljem, da jih bomo pri izpolnjevanju načrta v l. 1974 dobro poznali in jih v največji možni meri tudi odstranjevali. In to tekoče, hitro, čimbolj organizirano ter smiselno in s tem tudi uspešneje kot v minulem letu. Pri tem mora vsak član v celotnem poteku procesa, predvsem na svojem področju opraviti naloge v popolnosti in s presegom svojih zadolžitvev. Sodobna industrijska proizvodnja, ki naj bi bila visoko produktivna in čimbolj gospodarna, zahteva specializacijo in široko delitev dela, morpa biti zlasti z dobro organizacijo vsklajena in naravnana na isti skupni cilj. Le s spoštovanjem, utrjevanjem in discipliniranim podrejanjem vseh akcij tej zakonitosti bomo proizvajali res industrijsko, to pa pomeni ekonomično in ceneno. Zato morbiti tudi količinsko povečevanje proizvodnje upoštevano predvsem z vidika, da so večje serije element, ki omogoča ostvaritev predhodne zahteve, ne sme pa ostati sam sebi namen. Tudi večje količine brez večje gospodarnosti pomenijo stopicanje na mestu! Lani so na izpolnjevanje načrta in s tem tudi na boljše gospodarjenje delovale predvsem naslednje zaviralne silnice, ki so včasih, ali občasno dokaj vztrajno ovirale normalni potek proizvodnje. Kot prvo bi omenili pomanjkanje definitivnih naročil, njihovo odstopanje od načrtovane strukture in še posebej rokov neenakomerni dotok, kar je povzročalo pri izdelkih, z dolgi proizvodnimi cikli pa tudi pri tistih, ki jih montiramo na linijah, neenakomerno obremenitve, ali pa nenadomestljive izgube.

Pomanjkanje reprodukcijskega gradiva v preteklem letu se je odražalo

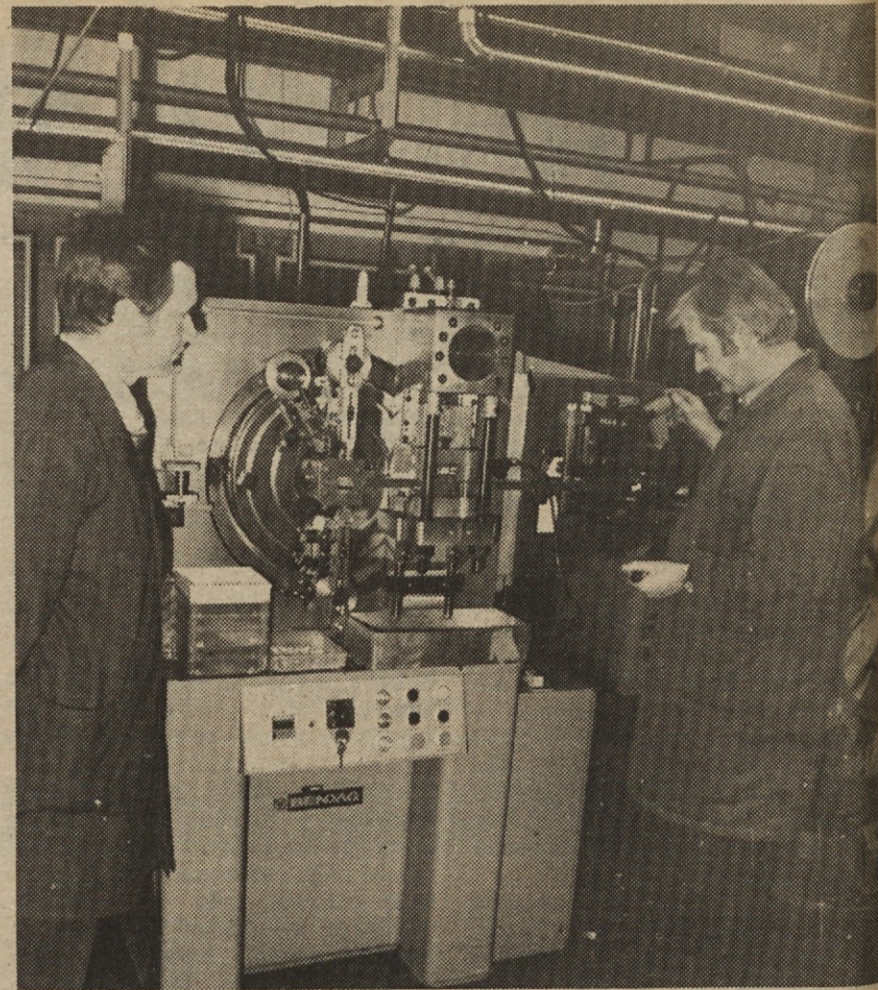
predvsem v stalnem povečevanju dobavnih rokov, s tem pa tudi na sortiranosti potrebnih zalog. Zelo problematična je bila tudi kooperacija, kjer so dobavitelji skoraj stalno kasnili, ali pa so bile njihove zmogljivosti nezadostne. Tudi kvaliteta dobavljenega gradiva je večkrat povzročila občutne zastoje, ali pa je zahtevala dodatne operacije in s tem zmanjševala načrtovane zmogljivosti.

Mnogo zastojev, vse preveč, smo imeli v preteklem letu zaradi pomanjkljive razvojne dokumentacije. Ta problematika je bila posebno občutna pri proizvodnji zaščite, kjer je niti do konca leta nismo uspeli v celoti izločiti. Zaradi ostrih kvalitetskih zahtev pri tej skupini izdelkov, se je nasprotno položaj prav v zadnjem obdobju vedno bolj kompliciral in zajel tako širok obseg, da je zavrnil več kot polovico proizvodnje s tega področja.

Dokaj stalno nas je spremljala tudi problematika izpadov zaradi specialnih orodij tako, da nismo uspeli vedno pripravljati lastnih polizdelkov, posebno za tekočo proizvodnjo. Tudi tehnološko-proizvodna problematika je bila, posebno v začetku leta, pri izdelavi lastnih polizdelkov močno prisotna in je povzročila precej zastojev, ali pa dodatnega obremenjevanja zmogljivosti. Čeprav smo precej težav na tem področju uspešno odpravili in tudi boljše organizirali remont orodij, je bil trend prepočasn, ker so zahteve povečane proizvodnje rasle in še rastejo hitreje, kot zmogljivosti tehnologije, orodjarni in izdelave specialnih priprav.

Verjetno bi lahko našli še marsikaj, kar je bolj ali manj otežkočalo proizvodnjo in jo zaustavljalo, vendar so bili omenjeni problemi najbolj izraziti, k njim pa moramo vsekakor prišteti še organizacijsko utrditev tovarne, posebno na področju proizvodnega procesa. Tu imamo sicer že precej rešitev in tudi ustreznih organizacijskih predpisov, vendar je uvedba tega nedosledna in površno utrjena. Proizvodni načrt za l. 1974, ki je neprimerno večji od lanskega, posebej pa še od realizacije v lanskem letu, bo zahteval na tem področju izredne napore, če bomo hoteli tudi ostalo problematiko odpraviti, ali vsaj ublažiti. To pa bo nujno, če bomo želeli tako visok načrt, kot je predviden, ne samo količinsko, pač pa predvsem gospodarno, tudi v celoti izpolniti.

L.

Na sliki je nov avtomatski stroj za štančanje delov, predvsem za pomožne releje. Izdelala ga je znana švicarska firma, za delo na njem pa se je v Švici usposobil Tone Brulc (desno). Drug drugega sta se že kar privadila in prav kmalu bo novi avtomat deloval z „vso paro“ in doprinal k pospeševanju proizvodnje. Novi stroj namreč izmetava dokončane dele, s čimer odpadejo mnoge delovne operacije še na drugih strojih. Levo na sliki: šef strojne delavnice Marjan Strle.

POLITIČNI AKTIV AVTOELEKTRIKE:

ZAKAJ TAKO?

Na pobudo sekretariata ZK je 20.12.1973 bil sklican širši družbenopolitični aktiv tovarne. Glavna tema razgovora je bil samoupravni sporazum ZP Iskra. Vzrok te razprave je bil način, kako je do tega sporazuma sploh prišlo. V tovarni smo na podobnih sestankih že obravnavali osnutke in to zelo podrobno. Na osnovi teh obravnav je tovarna poslala številne pripombe, med katerimi je bistvena in vsebinska zahteva po ustanovitvi komisije za sestavo dokončnega predloga sporazuma v ZP na delegatskem načelu s tem, da ima pravico imeti po enega delegata v komisiji vsaka izmed podpisnic. To stališče izhaja iz ustavne in zakonske pravice, ki je dana delavcem, da sami razpravljajo o pogojih za združevanje.

To naše stališče je bilo posredovano in sprejeto na sestanku širšega političnega aktivna ZP Iskra. Na tem sestanku je to posebej poudaril tudi predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher. Kakor se je pokazalo v

realizaciji, je S. Kraigher govoril o tem gluhim ušesom. Ker to ni bilo realizirano, tudi mi nismo bili sproti seznanjeni z usodo poslanih pripomb, niti jih nismo imeli priložnost zagovarjati. Tak način naš politični aktiv oboja, ker so z njim bila kršena ustavna in zakonska določila. Pripombe, ki so bile poslane akcijskemu odboru, se niso nanašale samo na ta določila, temveč na vrsto vprašanj, ki lahko pomenijo zaostritev odnosov znotraj ZP, z nepredvidenimi materialnimi in moralnimi posledicami za ZP in našo tovarno. Politični aktiv tovarne je sprejel naslednje konkretne sklepe:

1. Politični aktiv se ne strinja s postopkom izdelave samoupravnega sporazuma in zahteva od ZP Iskra, da v bodočem sporazumevanju upošteva delegatski način pri sestavljanju predlogov takih aktov, kar je tudi v skladu z določili ustavnih dopolnil ter z določili osnutka nove ustave.
2. Zahtevamo, da v postopku usklajevanja samoupravnega sporazuma v združevanju v ZP Iskra, z določili nove ustave, vodi to usklajevanje organ, ki bo izvoljen na delegatski osnovi izmed podpisnic. Ob tem usklajevanju naj se tudi razpravljajo o pripombah, ki jih imamo na samoupravni sporazum.
3. Politični aktiv se strinja, da pristopimo k samoupravnemu sporazumu o združevanju v ZP Iskra. Na zboru delavcev o ustanavljanju TOZD, na se sklepa tudi o pristopu samoupravnemu sporazumu ZP Iskra.

V času tega pisanja so zbori TOZD že potrdili pristop in pooblastili podpisnike, ki so v imenu delovne organizacije Iskra — Avtoelektrike podpisali sporazum o združevanju ZP Iskra.

Združeno podjetje Iskra, oz. sodelovanje v tej veliki delovni skupnosti ni bilo za naš kolektiv nikdar vprašljivo. Nasprotno — delovni kolektiv tovarne in družbeno-politični delavniki so kontinuirano delovali na poglabljanju samoupravnih odnosov, razčiščevanju poslovne problematike s ciljem širjenja in nenehnega ustvarjanja Iskrine skupnosti. Prepričani smo, da so ustavna dopolnila nadaljnji korak k utrjevanju in poglabljanju samouprave in družbenih odnosov.

Pavel Mermolj

SREČANJE PREDSTAVNIKOV AKTIVOV MLADIH

ZP ISKRA je po svojem obsegu in vitalnosti izredno močna gospodarska skupnost. Pomemben delež v širjenju vitalnosti pa sloni in bo slonel na mladih proizvajalcih, kajti ZP Iskra je po starostni strukturi mlada organizacija. Tako je v sedanjem prelomnem času organiziranja naše družbe še zlasti važna organiziranost mladih v okviru posameznih delovnih organizacij. Hkrati z dejstvom, da so se posamezne delovne organizacije v preteklih mesecih formirale v samostojne TOZD in se je s tem vloga neposrednih proizvajalcev povečala, pa se je tudi mladinska organizacija organizirala v posamezne aktivne mladih delavcev v okviru TOZD.

Osnovni koncept reorganizacije mladih v pogojih TOZD je bil sprejet na redni volilni konferenci ZM ZP Iskra, ki je bila 21. 12. 1973. Tedaj so stara pravila KK ZMS ZP Iskra dopolnili, bistvena novost pa je sekretariat predsedstva KK. Že na tej konferenci so se delegati izrekli za večjo dejavnost mladih v okviru novih aktivov. Te zahteve po večji dejavnosti pa so se že začele izpolnjevati, kajti novo izvoljeno predsedstvo se je zbralo 11. 1. 1974 v Novi Gorici.

To srečanje predstavnikov aktivov mladih delavcev je bilo zelo plodno, saj so se pogovorili o vseh važnejših vidikih in smernicah delovanja mladih v pravkar začeti mandatni dobi. Tako so natančno izmenjali mnenja o konstituiranju in delovanju bodočega sekretariata, ki je zamišljen kot

organizacijsko telo predsedstva, ki bo vodilo delo med sestanki predsedstva, hkrati pa bo bistveno pripomoglo k eksperimentalnemu delovanju. Delegati so se zedinili tudi glede formiranja stalnih komisij pri predsedstvu. Te komisije so: komisija za družbeno-ekonomsko odnose, komisija za šport in telesno kulturo, komisija za informiranje ter ideološka komisija. Vendar pa so delegati že v naprej zagotovili prožnost delovanja komisij, saj bodo v skladu z utemeljenimi potrebami ustanavljali še nove.

Veliko truda so prisotni vložili za kritičen pregled programskih smernic delovanja mladih v pogojih novih aktivov mladih proizvajalcev. Programske smernice obsegajo širok spekter delovanja. Organizirali bodo izobraževalni seminar predsedstva, kjer bodo obdelali teme, aktualne v današnji družbi (novi ustavi in delegatski sistem, vloga aktivov mladih delavcev v sindikalni organizaciji, vloga sindikalne organizacije v celoti, delavska kontrola, dejavnost ZP Iskra, itd.).

Nadalje bodo organizirali srečanje mladih elektro in elektronske industrije Jugoslavije v Cetinju, kakor tudi srečanje mladih ZP Iskra. Taka srečanja imajo velik pomen za nadaljnje delovanje mladih v okviru svojih aktivov, saj tako pride do neposrednega stika in izmenjave izkušenj med mladimi.

V načrtu programa je tudi izdelava kriterijev za izbor najboljšega proizva-

jalca ZP Iskra, nadalje pa tudi poživitev delovanja aktivov, kjer mladina še ni bila smotno organizirana.

V programske smernice je še vključeno tudi organiziranje delovnih brigad, kar bi bilo predvsem pomembno za izvedbo načrta izgradnje počitniškega centra v Novigradu. Sam projekt tega centra je zelo izčrpno podal Janez Silc, izkazalo pa se je, da so mladi zelo zainteresirani za realizacijo načrta in hkrati pripravljeni tudi konkretno sodelovati pri izvedbi.

Na tem srečanju se je izkazalo, da so mladi pripravljeni „zavihati roka-ve“ za še boljše delovanje njihovih organizacij, hkrati pa se zavedajo, da je sindikat nosilec izvajanja novega delegatskega sistema, v skladu z novo ustavo. Glede na to dejstvo, se mladi zavedajo tudi svoje vloge, da se primerno število mladih delavcev prične v novi delegatski sistem. Tako lahko že sedaj trdimo, da bo ob doslednem izpolnjevanju programskih smernic, na novo organizirana mladinska organizacija dosegla svoj smoter in bomo sedanjo mandatno dobo predsedstva ob njenem izteku, lahko označili kot zelo plodno.

S. Ž.

ŠTIPENDISTOM ZP ISKRA!

Referat za štipendije ZP ISKRA Kranj obvešča štipendiste, da smo 1. januarja 1974 prešli na mehanska nakazila štipendij.

Zaradi velikega števila štipendistov se bodo v prvih mesecih pojavile napake. Prosimo vas, da nam oprostite ter vse spremembe takoj javite na naslov: ZP ISKRA Kranj, Referat za štipendije, Ljubljana, Trg prekomorskih brigad 1.

POTREBE NAREKUJEJO IZGRADNJO POČITNIŠKEGA CENTRA

Nikakršna skrivnost ni, da so zmogljivosti počitniških domov, s katerimi upravlja naša počitniška skupnost več kot skromne, pravzaprav neznatne in, da ob nenehni rasti števila zaposlenih v organizacijah ZP dejansko nujno potrebujemo veliko večje možnosti za letovanje naših delovnih ljudi. Ta potreba je še tem večja, če upoštevamo, da spriču naraščajočih cen gostinskih in hotelskih storitev, ob istočasnem padcu dejanske življenjske ravni, ostaja vse manj možnosti zlasti za letovanje delavcev z nižjimi osebnimi dohodki.

Leta sem smo o tem pogostokrat pisali, razpravljali na vseh ravneh, pa vendar se položaj v tem pogledu niti za las ni spremenil. Tudi variant za rešitev vprašanja letovanjskih zmogljivosti je bilo ta čas že nekaj, takih in takih, a vselej se je kje zataknilo, da do realizacije ni prišlo.

To pot — upajmo, da bo drugače! Poznamo naše potrebe, imamo konkretne možnosti, podano je jasno stališče družbeno-političnih organizacij, da za izboljšanje možnosti letovanja naših delavcev neodložljivo moramo nekaj storiti, pripravljeni so idejni načrti in na razpolago so, sicer še skromna, začetna sredstva.

Temeljne organizacije združenega dela in delovne organizacije ZP Iskre pa bi zdaj morale čimprej izreči svoj odločilni — DA in se opredeliti za najustrenejši način skupnega financiranja izgradnje počitniškega centra. Začeti bi morali kar najhitreje, da ne bomo spet zamudili vlaka, kot smo jih doslej že velikokrat.

V današnjem sestavku bomo skušali povedati na kratko vse bistveno okrog izgradnje bodočega počitniškega centra Iskre v Novigradu in tako prispevati svoj skromen delež k odločitvi TOZD in delovnih organizacij ZP Iskra — naj bi z izgradnjo centra čimprej začeli.

tega dolžna na obe zemljišči, za proizvodni obrat in na zemljišče bodočega počitniškega centra napeljati tudi vodo in vod visoke napetosti.

Zemljišče za počitniški center stane, skupno z ustreznim komunalnim prispevkom 7 milijonov dinarjev in glede na to, da je bilo sicer rezervirano za izgradnjo komercialno-turističnih objektov povsem ustreza potrebam za izgradnjo našega počitniškega centra. Prav tako je tu morje čisto in lega zemljišča ugodna tako, da so dani najboljše pogoji za izgradnjo solidnega počitniškega središča, v katerem je možno urediti tudi vrsto najrazličnejših športnih in rekreacijskih objektov in naprav. Če še prištejemo to, da razdalje do Novigrada niso prevelike in, da je z avtobusi dovolj rednih zvez, tedaj si boljše lokacijo takšnega centra komaj še lahko zamišljamo.

Predvideni stroški za izgradnjo počitniškega centra

Glede na sedanjih nad 23.000 zaposlenih v organizacijah ZP (upoštevajoč še njihove družinske člane pa celo prek 60.000) in obstoječe zmogljivosti Počitniške skupnosti, bi morali v centru v Novigradu zgraditi do 400 ležišč, če bi hoteli zagotoviti zadostne možnosti za letovanje naših delavcev. Upoštevajoč takšne potrebe in zahteve nam je Urbanistični institut Hrvatske v Zagrebu izdelal idejno skico bodočega počitniškega centra, Projektivni biro „Studio“ — Slavnik Koper iz Izole pa orijentacijski načrt.

Izgradnja počitniškega centra naj bi po tem predračunu stala okrog 55,5 milijonov dinarjev, oz. skupno z zemljiščem in komunalnim prispev-

kom 62,5 milijonov dinarjev.

Za izgradnjo počitniškega centra vsekakor niso potrebna majhna finančna sredstva, vendar pa bi z izgradnjo, kakršna je v okviru teh sredstev predvidena, lahko solidno uredili vprašanje možnosti za letovanje naših delavcev tudi za daljšo perspektivo, saj je razumljivo, da bodo z nadaljnjo rastjo podjetja in števil njem zaposlenih, vzporedno rasle tudi potrebe po počitniških zmogljivostih, dosegljivih za žepe naših delavcev in njihovih družin.

Kako naj bi izgledal naš počitniški center v Novigradu

Predlog za izgradnjo počitniškega centra Iskre predvideva v končni fazi zmogljivosti 500–600 ležišč s tem, da bo predstavljal zaokroženo celoto, z delom ležišč v zidani centralni in manjših zidanih stavbah in z delom v kampu ter, da bo imel vse potrebne objekte in naprave rekreativnega in servisnega značaja, ki h takšnemu centru sodijo.

Predvideno je, naj bi bilo v kampu okrog 200 ležišč, v manjših zidanih objektih prav toliko, v okviru večje stavbe pa še nadaljnjih 100 ležišč. Nadalje naj bi center imel tudi centralni gostinski objekt, z vsem potrebnim. Tu naj bi bila restavracija, kuhinja s potrebnimi skladišči, pa še avtomatsko kegljišče, prostor za igralne avtomate, snack bar, trgovine in prostori za razne uslužnostne dejavnosti, ki tu ne bodo odveč. Lociran naj bi bil ta osrednji objekt nekako sredi predvidenega zemljišča. Prenositvene zmogljivosti v njem in v

manjših objektih so predvidene v visoki D kategoriji, s tekočo vodo, WC in tušem, sobe pa naj bi imele po 1,2 do 3 postelje.

Kamp bi bil zgrajen v šestih manjših enotah (ena izmed njih kot recepcija). Vstop vanj bo kontroliran. Vsaka izmed enot kampa bo zgrajena okrog centralnega ognjišča (kamina). Organiziran in urejen bo po evropskih standardih za tovrstne objekte. V zidanih objektih kampa bo turistom na voljo kuhinja, hladilniki, sanitarije in dovolj električnih priključkov.

Do prostora, kjer naj bi zrasel naš počitniški center, iz Novigrada že sedaj vodi asfaltna cesta, vendar jo bodo po občinskem programu rekonstruirali. Ob ustreznih pogozditvi za sedaj še gola zemljišča, so dane vse možnosti za izgradnjo parkovnih in rekreacijskih površin, ob obali, ali globlje v notranjosti zemljišča, vsekakor pa je predvidena ureditev centra tako, da bi letovanje čim manj motil avtomobilski promet okrog in k centru.

Za športno in rekreativno dejavnost letovalcev so predvidena igrišča za tenis, perjanico, košarko, odbojko, namizni tenis, mini golf, otroško igrišče in prostor za igre z žogo.

Plaža je naravna in uporabna že sedaj, vendar je predvidena njena ureditev in izpopolnitev, kakor tudi namestitve tobogana, splavov za smučanje na vodi, skakalnice za skakanje v vodo in pomol za privezovanje manjših čolnov. Urejen pa naj bi bil tudi lahek dostop do vode tistim, ki bodo imeli večje čolne. K vsemu temu še ustreza vrtnarska ureditev in končna podoba našega počitniškega centra bi res bila taka, da bi zadovoljila vsakogar, zlasti še, če k vsemu prištejemo čisto morje in sorazmerno ugodne vremenske pogoje na tem delu našega Jadrana.

Kje naj bi bil naš počitniški center

Občinska skupščina Novigrad v Istri je pripravljena Iskri odstopiti okrog 5 hektarov zemljišča, ustreznega za izgradnjo počitniškega centra z zmogljivostjo do 500 ležišč in z vsemi pripadajočimi objekti. Parcela leži v Pineti tako, da v dolžini nekako 200 metrov meji na čisto morje, od obale proti notranjosti pa se narahlo dvigu-

je, kar bi gradnji takšnega počitniškega centra še posebej ustrezalo.

Parcelo lahko dobi Iskra pod pogojem, da na področju občine zgradi svoj proizvodni obrat, v katerem naj bi zaposlila okrog 150 delavcev s tega področja. Ta pogoj Iskra lahko izpolni, ker lahko Elektromehanika v Kranju svoje proizvodnje prenese na področje Novigrada.

Po pogodbi med Občinsko skupščino Novigrad in ZP Iskra je prva razen

LEGENDA

1. CENTRALNI OBJEKT

a. bazen — b. restavracije — c. trgovine — d. kegljišče — e. recepcija

2. BIVALNI OBJEKTI

a. prenočišča — b. garni hotel

3. KAMP

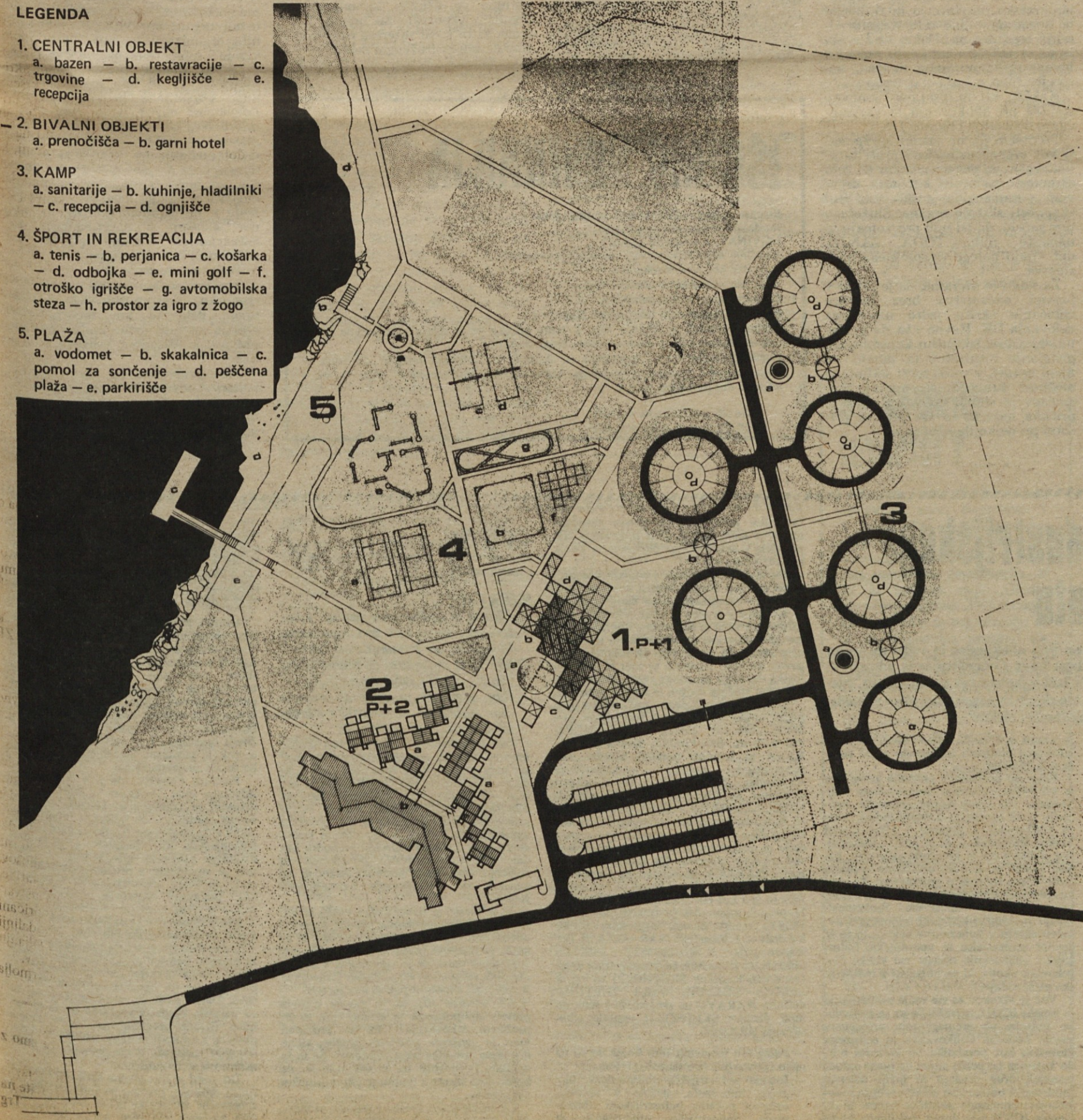
a. sanitarije — b. kuhinje, hladilniki — c. recepcija — d. ognjišče

4. ŠPORT IN REKREACIJA

a. tenis — b. perjanica — c. košarka — d. odbojka — e. mini golf — f. otroško igrišče — g. avtomobilska steza — h. prostor za igre z žogo

5. PLAŽA

a. vodomot — b. skakalnica — c. pomol za sončenje — d. peščena plaža — e. parkirišče

Kako bi potekala izgradnja centra

Povsem razumljivo je, da ni nikakršnih možnosti, da bi takšen počitniški center lahko zgradili takoj in v celoti, vendar pa edinole postopno, po etapah, po enotnih načrtih in vrstnem redu, ki bi zagotovil dokončno izgradnjo centra nekako v petih letih. Izgradnja naj bi torej tekla v petih etapah, pri čemer bi s prvo začeli takoj, da bi vsaj delno že v letošnji poletni sezoni lahko v bodočem centru organizirali kampiranje.

V prvi etapi, t.j. v letošnjem letu bi morali opraviti naslednje: odkupiti zemljišče, ga pripraviti, lokalno speljati vodovod, kanalizacijo in elektriko, izdelati bi morali biti dokončni gradbeni načrti, zgraditi bi morali ustrezno čistilno napravo z izpustom odpadne vode v morje, celoten kompleks načrta ustrezno pogozditi in zgraditi kamp s sanitarijami tako, da bi lahko sprejel morda že v bližnji sezoni do 200 letovalcev. Vštevisi nakup zemljišča in plačilo komunalnega prispevka bi za vse predvideno v prvi etapi izgradnje potrebovali 14,5 milijonov dinarjev s tem, da bi se ta znesek zmanjšal za 2,5 milijona na račun prodanega počitniškega doma na Bledu.

V drugi etapi, ko bi potrebovali 1,1 milijona dinarjev, bi delno zgradili centralni objekt (kuhinja s skladišči, restavracijo s 300 sedeži), uredili plažo, delno pa tudi cesto v centru samem.

Tretja faza, t.j. v l. 1976 bi zgradili prenočitvene objekte z nekako 150 ležišči in uredili športno-rekreacijske objekte, za kar bi potrebovali okrog 13 milijonov dinarjev.

V l. 1977 bi bila na vrsti četrta faza izgradnje počitniškega centra, ko naj bi zgradili še za nadaljnjih 150 ležišč prenočitvenih objektov in dogradili preostale športno-rekreacijske objekte in naprave, za kar bi po predvidenih spet porabili nadaljnjih 13 milijonov dinarjev.

V letu 1978 bi sledila peta, še zadnja etapa, ki naj bi prinesla dokončno zgraditev centralnega objekta, dokončno ureditev plaže in cestišč na področju celotnega počitniškega centra.

(dalje na 7. strani)

KONTROLA DELAVSKE KONTROLE

— Kontrola delavske kontrole —, to, na nepoučenosti o bistvu, namenu in nujnosti, pa tudi na direktnem odporu proti uveljavljanju DK (delavske kontrole) slonečo frazo je mogoče v današnjem času sprejemanja samoupravnih aktov večkrat slišati v takšni, ali drugačni obliki. Priказala pa naj bi nepotrebnost in odvečnost DK kot samoupravnega organa.

To, seveda ne pomeni, da njeni zagovorniki nismo v večini, saj delovni ljudje že za samim njenim imenom nagonso čutimo svoje interese. Žal smo doslej na tem področju samoupravljanja nasploh brez izkušenj in kar je včasih še bolj nerodno — tudi brez zadostne teoretične podlage in pravategadelj pri pobljanju nasprotnih mnenj in zagovoru neučinkovitosti.

DK, kot oblika delavskega nadzora ni čprav se nam na videz zdi drugače, ne idejno, ne ustavno in niti praktično nič novega, saj jo je zahteval in v določeni obliki izvedel že Lenin, pa tudi naša stara ustava jo omenja, četudi je, za razliko od nove, izrecno ne zahteva. Posebno obliko kontrole delavcev nad poslovanjem in delitvijo dohodka poznajo celo na zahodu. Tam deluje v okrilju sindikata in je v državah z močnimi sindikati (npr. Italija, Francija...) tudi zelo učinkovita.

Vemo, da vsako delovanje, upravljanje in enako tudi samoupravljanje nujno zahteva, če naj bo učinkovito, tudi nadzorstvo nad delom in rezultati tega dela. Ker pa je samoupravljanje naloga, pravica in dolžnost vsakega delavca, se nanj ne razdvojnjo poveže tudi dolžnost, da vedno, povsod in vse kontrolira. Razumljivo, da je zadnja zahteva ekonomsko in tehnično neizvedljiva. Neizvedljiva zato, ker bi vodila v anarhijo. Če bi namreč moral vsak biti kontrolor vsega in zato vsepovsod prisoten, kdo bi potem še delal? Zaradi podobnih vzrokov je, kot bomo še videli tudi nemogoča kontrola vseh kot skupnosti oz. zborov delovnih ljudi.

Zato si že sedaj zapišimo ugotovitev, katero bomo v nadaljnjem tekstu poskušali utemeljiti in opravičiti: Nujno je da se samoupravna delavska kontrola organizira kot voljen organ z edino nalogo vsehsplošne tekoče kontrole za zaščito interesov delovnih ljudi.

Izkušnje pretekle dobe samoupravljanja nam kažejo, da so tehnokratski sloji znali neopazno podrediti samoupravne organe (DS) svojim interesom. Še več, razen da so znali prefinjeno izsiljevati odločitve samoupravnih teles v prid svojim ciljem, so tudi odgovornost za te odločitve prenesli na te organe.

Predlogi podani v odločanju DS so bili tako strokovno-pravno skuhani in tako črnobelo opisani, da so člani DS raje, kot da bi z nasprotovanjem takim nejasnim predlogom pokazali svoje neznanje in se pri tem osmešili dvigali roke ZA. Ti ZA pa so v bistvu pomenili le to, da sprejema-

jo nase odgovornost za vse kar bo skuhanega v tehnobirokratski kuhinji njihove delovne organizacije. Vseposod kjer so vladale takšne razmere je bilo delavskim organom vsakršno izvajanje nadzorstva nad čemerkoli popolnoma onemogočeno.

Pa nadaljujmo z delavskimi sveti. Eden pogostih očitkov pri uvajanju DK je; da je DK v bistvu nepotrebnost odzemanje kompetenc delavskim svetom. Da temu ni tako, vidimo že, če si podrobneje ogledamo sam ustavni koncept obeh organov. Bistvena razlika med njima je lepo prikazana. DK ne prikrajša DS za nobeno njegovih prejšnjih pristojnosti, ker nima nobene tistih moči odločanja, ki so značilne za DS, ampak le nalogo kontrole.

DS je za nekaj svojih bivših kompetenc v resnici prikrajšan, vendar ne z uvedbo DK, temveč z zbori delovnih ljudi (kar pa je vsekakor za soc. samopr. razvoj pozitivno). Zbori delovnih ljudi so torej tisti, ki so delavskim svetom odvzeli nekatere temeljne pravice.

Hkrati s tem vprašanjem odvzemanja se pojavlja tudi napačno razumevanje vloge organov DK kot nekega dejavnika, ki bo že vnaprej z nezaupanjem in odbojno usmerjen proti delu ostalih organov, posameznikov ali celo skupnosti. Tudi to je, enako kot parola v naslovu našega sestavka, še en prestrašen otrok tehnokratske miselnosti. Ostanki teh sil se dobro zavedajo, da so ideje, ki uspejo prodrati, istočasno tudi uresničene ideje. Zato to tudi obilno izkoriščajo. Pomen tega je preprost. V primeru, če bi oni s svojim iz straha porojenim napačnim odnosom in razlago DK uspeli prodrati kot z vredno in sprejemljivo idejo, bi delavska kontrola zaradi miselnega pritiska te ideje bila v resnici prav to za kar bi jo ta ideja prikazovala. In ker bi se ta prikaz ujemal s tehnobirokratsko miselnostjo in težnjami bi to morda vodilo celo v razformiranje tega organa. Dokazovanje, da je to za nas, ki nam je cilj razvoj v humano samopravno družbo, nesprejemljivo, menda ni potrebno.

Kakšno naj bo torej naše osnovno stališče pri oblikovanju in razumevanju delovanja organov DK?

Predvsem jih ne smemo sprejemati kot organe usmerjene proti ostalim organom, posameznikom ali celo skupnosti, temveč; kot tem organom, posamezniku in širši družbeni skupnosti služeče organe. Služeče v tem smislu, da od njih prevzemajo in namesto njih, TODA ZANJE, opravljajo naloge vsehsplošnega nadzorstva.

Zavedati se moramo, da je ravno v pravici nadzorstva brez pravice odločanja skrito jedro uspešnega delovanja DK. Ravno s to, da je njena dejavnost izključno kontrola, ter podajanje rezultatov in mnenj na njeni osnovi, v veliki meri izključuje možnost zunanjih stranpotnih usmeritev in slabih vplivov z metodo pritiska ipd., ki so vse preradi prisotni pri dejanjih odločanja.

S tem seveda možne napake v samih rezultatih dela niso izključene, vendar bodo to večinoma napake zaradi nerutinitnosti in neizkušnosti, oziroma zaradi samega uveljavljanja uveljavljanja DK kot nove metode v samoupravljanju. To pa so nujne prehodne slabosti pri vseh podobnih začetkih.

Morda ne bi bilo prav, če bi pri organu DK, poudarek na njeni skoraj izključni sestavi iz delavcev zaposlenih v neposredni proizvodnji enostavno prešli kot nekaj samoumevnega. Ker je njeno ime delavska kontrola in ker so v ustavi vsi ustvarjalci vrednot — fizični in umski — označeni kot delavci in to razlikovanje pri pravici do članstva v DK za umske (vodilne) delavce navidez krivično. Vendar samo navidez.

Poglejmo zakaj:

Kljub temu, da je DK brez pravice odločanja, bo opravljala v delovnih organizacijah eno najboljstvejših družbenih in samoupravnih nalog. Mirno lahko trdimo, da bo s prevzemom svojih nalog nadzorstva prevzela nase tudi skrb za uresničitev pravega (ne lažnega) samoupravljanja v naših organizacijah. Razvidno je, da v organu s tako občutljivimi družbenimi nalogami ne more biti prostora za avtokratske, tehnobirokratske in podobne protisamoupravne dejavnike, ki bi dejavnost DK speljali v slepo ulico in neučinkovitost. Vsi tudi vemo, da že izoblikovanih takih dejavnikov med delavci iz neposredne proizvodnje takorekoč ni, medtem, ko za del delavcev (na srečo manjši) na vodilnih delovnih mestih tega ne bi mogli trditi. Čeprav med umskimi delavci ti elementi niso v večini, vendar tukaj so in da je stvar še manj prijetna; ni jih lahko odkriti, kajti to so čudoviti primerki političnih kameleonov.

Zastavili smo si torej vprašanje, kako preprečiti takšnim faktorjem,

da bi kot člani DK na le-to napačno vplivali in jo zavajali?

Naj bo odgovor nekoliko slikovit: Isto kot če bi hoteli preprečiti, da bi se nam iz vrča s pitno vodo napajal kameleon — dobro ga prekrijemo.

S tem prekrivanjem sicer preprečili tudi zaželenemu dežju pot v vrč, vendar mi si želimo predvsem natočiti čiste vode — mar ne?

Na enak način pa lahko preprečimo tudi dostop nezaželenim činitelem med člane DK tako, da se izbirajo iz vrst tistih delavcev, med katerimi takšni škodljivi odkloni še niso formirani. S tem smo sicer preprečili članstvo mnogim, ki bi bili zaželeni, žal res, vendar voda je ostala čista. Čista — vsaj v relativnem smislu — tistega čigar prisotnost pojmujemo za najbolj škodljivo.

To pa nikakor ne pomeni, da bodo vodilni delavci izključeni iz sodelovanja z DK, nasprotno; to sodelovanje je zaželeno in bodo zanj tudi naprošeni. Preprečen je le njihov neposredni vpliv. Sicer pa so ti delavci bili in bodo še, že po svoji funkciji zavezani in odgovorni za kontrolo vsega dogajanja in družbenega razvoja v delovnih organizacijah. Kako so nekateri med njimi to nalogo dosedaj opravljali nam je dobro znano.

Način izbire članstva DK potemtakem ne pomeni družbenega razslojevanja, ampak je to trenutna samoupravna razvojna nuja. Kdor hoče delovati v smislu DK, bo lahko deloval ali pravilneje; vsi moramo delovati!

V dosedanjih oblikah statutih delovnih organizacij ni bilo za delavski svet nikjer izrecnega poudarka, ali zahteve po kontroli svojih lastnih, ali pa splošnih dejanj v delovnih organizacijah. Njegove kompetence odločanja so bile lepo prikazane. Za samo kontrolo (glede na statut in zakone) pa je bil celo bolj odgovoren in zavezan sam individualni izvršilni organ (direktor). Ta način se mi loče rečeno ni obnesel. Omogočal je marsikaj; od raznih zlorab, do negacij samoupravljanja in širših družbenih koristi. Iz tega je na ravni delovnih organizacij izšla potreba po drugim samoupravnim organom vzporednemu organu kontrole, ki bi ščitil interese delavcev v sporazumno združenem delu.

Gledano z družbene platforme je to še ena, višja stopnja procesa deatizacije, v kateri se državi odvzema tudi neposredna kontrola nad uresničevanjem temeljnih elementov razvoja samoupravne demokracije v osnovnih celicah družbenega ustvarjanja in se prenese na splošno družbeno delavsko kontrolo, ki je zopet organizirana po teh osnovnih celicah, nosilkah gospodarstva, to je TOZD.

TOZD je torej tisti objekt, v katerem se združijo ostanki odmirajoče države, širše družbene skupnosti ter posameznikov, ki v njem sporazumno združujejo svoje delo. Zaščita teh združenih interesov nujno vključuje tudi element kontrole. Zato sprejmejo bazni nosilci oblasti in odločanja v TOZD, to je zbori delovnih ljudi, kontrolo kot neizbežen sestavni del ustvarjanja dobrin, tako snovnih kot ostalih, ki jih zahteva human družbeni razvoj. Vendar isto, kar smo ugotovili za tendenco po vsehsplošni kontroli vsakega posameznika, ali pa delavskega sveta, lahko ugotovimo tudi za zbor delovnih ljudi: To je ekonomsko in praktično neizvedljivo. Zbori delovnih ljudi lahko izvajajo le občasno (periodično) kontrolo poslovnega in drugega dogajanja v podjetju, pa še to le na pomembnejših področjih in v grobi obliki.

Torej nikakor ne v nadržnostih. Ker pa je učinkovitost kontrole pogojena ravno s tem in ob sočasni zahtevi, da je to nadzorstvo tekoče (kontinuirano), se nam tudi s tega vidika pokaže, morda še najbolj očitna, potreba po formiranju posebnih organov delavskega nadzorstva v TOZD.

Če na kratko povzamemo: Delavska kontrola je instrument služen delavcem združenim v delu, s pomočjo katerega ti lahko vsak trenutek opravljajo nadzor nad poslovanjem, izvrševanjem sklepov in nalog, nad resničnim razpolaganjem z rezultati lastnega dela, nad delom voljenih in imenovanih organov ter nad uresničevanjem vsebine naše samoupravne demokratične usmeritve v lastni organizaciji združenega dela.

Seveda ne smemo pozabiti, da ustanovitev organov delavske kontrole v TOZD ne pomeni, da lahko sedaj delavec samoupravlja v ostali organi upravljanja v temeljnih organizacijah popolnoma odvrijejo s sebe breme nadzorstva in ga v celoti naprte organu delavske kontrole. To bi bilo hudo narobe, kajti popolnoma bi razvrednotilo dolgoročni cilj razvoja delavskega nadzorstva in kateri je; nadzorovati razvoj v sestavi, usmerjanju in delovanju organov delavskega samoupravljanja do one kvalitete stopnje, ko bodo ti organi zavestno in dejavno v resnici delavski organi in bodo v nezlaganem interesu delavcev sočasno z načrtovanjem in ustvarjanjem prihodnosti lahko izvajali tudi kontrolo vsega.

To je bodočnost.

Gradimo pa jo mi sami v sedanjem trenutku. V trenutku, ko je tudi organ delavske kontrole potreba našega razvoja, samo nadzorstvo pa pravica in dolžnost vsakega izmed nas.

Ne vprašujemo se torej: Kako izvesti »kontrolo delavske kontrole«, temveč; kaj smo pripravljeni storiti, da bo delavska kontrola zares učinkovito delovala?!

P. J.

IŠČEMO NOVINARJA

Strokovne službe Združenega podjetja Iskra razglašajo prosto delovno mesto NOVINARJA v Glasilu „Iskra“

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

— da ima končano visoko šolo

— da ima smisel za novinarsko dejavnost.

Prednost imajo mlajši kandidati.

Nastop dela je možen takoj ali po dogovoru.

Osebnih dohodek je 3518,— din, k temu znesku pa se prišteva še osebna ocena delavca in dodatek na delovno dobo. Stanovanja ni.

Pismene prijave z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite ZP Iskra — Organizacijsko kadrovsko področje, Ljubljana, Trg prekomorskih brigad 1/VI, v roku 15 dni po objavi.

Osmi kongres industrijskega oblikovanja v Kyotu

Ljuba Klotnik, diplomirani industrijski oblikovalec in vodja službe za industrijsko oblikovanje v Marketingu Iskra Commerce se je udeležil 8. kongresa industrijskega oblikovanja lani v japonskem mestu Kyoto. Njegove zapise s tega kongresa, žal iz tehničnih razlogov z nekoliko zamude, bomo objavili v današnji in naslednji številki „Iskre“.

Čprav je bil ICSID (International Council of Societies of Industrial Design) formalno ustanovljen junija 1957, segajo začetki nazaj v leto 1953, ko je bil v Parizu mednarodni kongres industrijskih oblikovalcev. Na tem kongresu, ki so ga organizirali Jacques Vienot in njegovi kolegi iz Institut d'Esthétique Industrielle, se je rodila ideja o organiziranju industrijskih oblikovalcev celega sveta. Ideja se je širila in razvijala in leta 1957 je bila v Londonu prva skupščina, katere so se udeležili delegati iz enajstih držav.

Ustanovljen je bil ICSID in izvoljen prvi upravni odbor z eno samo veliko nalogo — zagotoviti novoustanovljenemu društvu življenjske pogoje. Prvi odbor so sestavljali Peter Muller-Munk — predsednik, Misha Black — izvršilni podpredsednik, Enrico Peressutti — podpredsednik in Pierre Vago — sekretar.

Naslednja skupščina in kongres sta bila leta 1959 v Stockholmu in od tedaj naprej

je vedno več novih članic tako, da je na letošnjem kongresu sodelovalo že 55 združenj iz 35 držav.

Eden od problemov prejšnjih kongresov je bil točna definicija industrijskega oblikovanja. Do sedaj najpomembnejša definicija je na seminarju o vzgoji industrijskega oblikovanja v Brugesu l. 1964 izdelal Tomas Maldonado, ki se glasi: „Industrijsko oblikovanje je kreativna aktivnost, katere namen je določiti oblikovne kvalitete industrijsko izdelanim predmetom. Te oblikovne kvalitete pa niso samo zunanji izgled, predvsem so to odnosi med funkcionalnostjo in konstrukcijo, ki spremenijo določen sistem v kohezentno celoto, in to iz gledišč proizvajalca in uporabnika. Industrijsko oblikovanje obsega vse vidike človekovega okolja, ki so pogojeni z industrijsko proizvodnjo.“

Več je vzrokov za vse večje uveljavljanje in uspehe ICSID, najzajnejše pa so nedvomno potrebe po premagovanju problemov vzgoje bodočih oblikovalcev in celotnega človeštva kot porabnika ter svetovni mir, do katerega bo prišlo samo, če bodo narodi razumeli drug drugega in ljudje soljudi. Industrijski oblikovalci lahko s svojim sodelovanjem premagajo politične bariere in da članice ICSID zelo dobro sodelujejo, kljub

različnim političnim ureditvam matičnih držav, je samo dokaz, da je program ICSID pravičen, v dobro celega človeštva in korak k svetovnemu miru.

Od Stockholma sem postajajo kongresi tematsko vse kompleksnejši a vendar preprostejši v organizaciji in vse manj formalni. Kongres v Kyotu je imel delovni naslov „Človeška duša in materialne dobrine“. To, kar je v človeku, določa kreacijo materialnega sveta. To je vez med človekom in njegovim svetom. Zavedati se tega je osnovna logika današnje dinamike sveta, kjer se vsak trenutek srečata človek in njegov proizvod.

Japonci imajo besedo „za“, katera je v pisani obliki sestavljena iz več znakov različnih pomenov: človek oz. OSEBNOST, več oseb oz. SKUPNOST, zemlja oz. NARAVA in končno pomeni beseda „za“ samo sedeti oz. položaj za razmišljanje ali meditacijo. „Za“ simbolizira vso človekovo dejavnost in združuje NARAVO, OSEBNOST, SKUPNOST in KULTURO. To pa so tudi osnovne teme kongresa, katere nam omogočijo človeku razumeti odnose med dušo in materialnimi dobrinami. Možnih je več modelov odnosov teh komponent kot n.p.r.: NARAVA je osnova za človekove aktivnosti in kreacije, v kateri človek misli, dela in živi kot posameznik — OSEBNOST. Iz takšnih osebnosti je sestavljena SKUPNOST, ki jo človek organizira zaradi kolektivne prilagoditve NARAVI. KULTURA se pojavi v SKUPNOSTI v različnih oblikah, ki je podvržena konstantnim spremembam. Različne SKUPNOSTI so vzrok različnih KULTUR. Vsaka KULTURA definira NARAVO na svoj način s tem, da nudi članom SKUPNOSTI metode izkoriščanja NARAVE.

Poleg teh osnovnih tem kongresa so na njem razpravljali še o naslednjih temah: — šolanje industrijskih oblikovalcev, blaginja, katastrofe, dežele v razvoju, državna politika industrijskega oblikovanja, industrijsko oblikovanje in

podjetje ter pospeševanje industrijskega oblikovanja.

V naslednjih poglavjih bom malo podrobneje opisal probleme in značilnosti posameznih tem:

NARAVA:

Človek je oblikovalec narave, v kateri živi. Je pa tudi živi organizem, ki bolega na pomanjkanju harmonije med človekom in tehnologijo, vendar naj bi s svojo kreativno uporabo naravnih in umetnih materialov oblikoval nove oblike človekovega življenjskega okolja.

Danes poznamo dve glavni obliki okolja: mesto — skupek umetnih zakonov in pravil ter naravo s svojimi prvobitnimi zakoni, ki pa so zelo trdi in jim človek danes ni več kos. Civiliziran svet je postal produkt človeških hotenj ukrotiti naravo in jo prilagoditi človeku. Mesto je torej produkt akumuliranih človeških naporov in bistvo civilizacije, ki nudi človeku svobodo, mu daje občutek varnosti, je udobno za življenje, mu nudi nešteto možnosti in kanalov za uresničevanje najosebnostnejših želja.

Toda mesto se danes zvija v hudih krčih. Prednostjo so se spremenile v hude nadloge, postali smo ujetniki svobode; ugodje, ki ga nudi, je domena bogatih. Funkcionalnost, značilnost mest, se je spremenila v nered, občutek varnosti in variabilnosti življenja se je sprevrvel v monotopijo in nesigurnost.

Ali pomeni to, da so mesta postala preveč izpopolnjena in krhka? Ali so to problemi tehnologije? Ali so problemi mest le zgornji problemi družbe, ali je družbena ureditve mest napačna? Še in še vprašanj, odgovore pa bomo našli le, če bomo šli mesto z ljudmi za goste naseljen del narave.

Če primerjamo mesto z naravo, vidimo, da je mesto zelo pomanjkljivo. Ali je dovolj

vnesti v mesto elemente naravnega okolja, samo da bi mesto izpopolnilo? Odnosi med sistemom, ki ga je ustvaril človek in naravo, vodijo k novim pojmovanjem naših bodočih naselbin in k novim rešitvam ekoloških problemov, toda upajmo tudi k rojstvu nove kulture.

Človek je predvsem živ organizem, narava mu je najbližja in v njem tudi obstaja. V primeri z živalmi pa se je človek rodil z najbolj pomanjkljivimi in nezrelimi življenjskimi možnostmi. Različne življenjske tehnike mu omogočajo premostitev teh pomanjkljivosti, ščitijo njegov organizem in izpolnjujejo njegove potencialne zmožnosti. Potemtakem človek pravzaprav ni bil nikoli živič organizem v pravem pomenu besede, ampak le nekakšna biotehnična celota, ki bo ostala nespremenjena.

Problem človeštva pa je v tem, da neskladnost med človekom — živičim organizmom in tehnologijo, ki služi človeku, stalno narašča. Če površen opazovalec lahko vidi, da tehnologija danes ogroža naše življenje, da ne omenjamo njenega prejemnega prispevka splošni blaginji. Vsk dan se srečujemo s problemi onesnaženja zraka in vode, prenatrpanostjo z avtomobili, počasnim razvojem medicine itd. Nujno je treba korigirati pogled na človeka — živič organizem in ustvariti novo tehnologijo, katere bo služila človeku.

Do nedavnega je veljala predpostavka, da so naravne dobrine neizčrpne in da je naša edina naloga naravne dobrine obdelati in predelati ter jih narediti uporabne za človeka. Danes pa se že zavedamo dejstva, da so naravna bogastva omejena in da je njihovo fizično spreminjanje bistvo našega planeta. Korigirati moramo osnove in metodologijo designa, kajti pogoji za naše aktivnosti se spreminjajo.

Do sedaj je bila glavna skrb oblikovanja roditi produkt, pri tem pa smo popolnoma zanemarili življenjski cikel izdelka. Zato tudi nimamo odgovora, ko se soočimo s

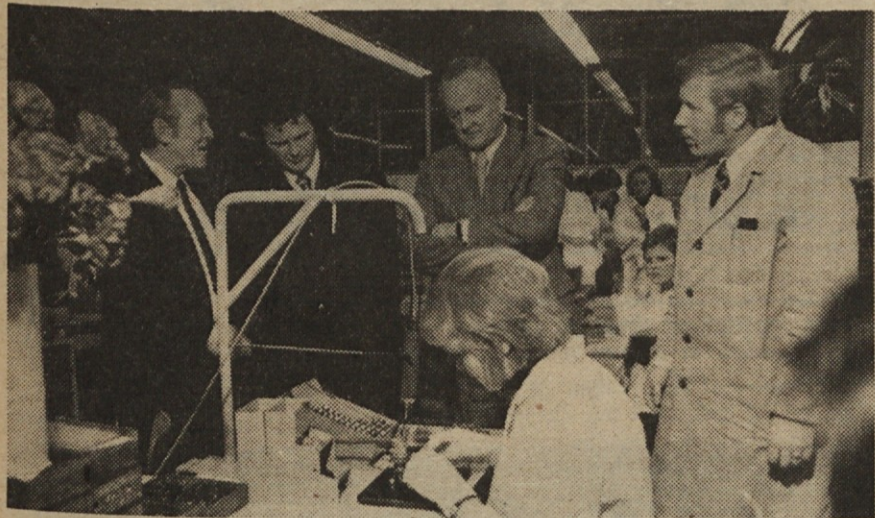
POMEMBEN DELOVNI USPEH

V naši tovarni električnih aparatov v Ljubljani je pravzaprav vsak delovni dan pretkan z delovnimi uspehi, saj tako govori vsako leto večji in zahtevnejši proizvodni načrt. A kljub temu občasno pride na naše uredništvo klic, naj bi se nekdo izmed sodelavcev oglašil v tovarni, ker skromno proslavljajo ta, ali oni pomembnejši dogodek.

Tak dogodek so proslavljali na Savski cesti nekaj dni pred letošnjim novim letom. Proti poldnevju tega dne je namreč v montaži zastalo delo, razen na montažnem traku, kjer so marljive delavke pravkar dokončevale dva milijonti pomožni rele PR-15-17.

Sodelavka v montaži, Jožica Adamič poklanja dolgoletnemu sodelavcu, razvijalcu Francu Petrici iz ZZA, spominsko darilce, ob njegovem slovesu od nadaljnjega sodelovanja pri razvoju relejev.

Pričakovanje ob tekočem traku. K slednji izmed delavk na traku pravkar prihaja dva milijonti pomožni rele PR-15-17.

(nadaljevanje s 5. strani)

In slednjič — kako do sredstev, potrebnih za izgradnjo centra

Naloga — zgraditi takšen in tako predvideni počitniški center tudi za veliko podjetje, kakršno je ZP Iskra, vsekakor ni majhna in potrebna bodo marsikatera žrtvovanja. Toda — tolikšen delovni kolektiv takšen počitniški center nedvomno nujno potrebuje, zato se je treba z vso odločnostjo in zavestno opredeliti za način financiranja, za način — kako premagati najhujšo oviro do uresničitve tega velikega cilja, namenjenega delovnemu človeku naše velike družine.

Spričo tolikšnih potrebnih sredstev, bo vsekakor tudi financiranje moralo potekati po etapah, skladno z graditvijo. Izračuni kažejo, da bi morala vsaka TOZD za vsakega zaposlenega letno v skladu za izgradnjo počitniškega centra vplačati po 500 dinarjev, v štirih obrokih, konec vsakega četrtletja in glede na število zaposlenih ob 31. decembru vsakega leta.

Za zbiranje potrebnih finančnih sredstev za izgradnjo centra je na voljo vrsta možnosti: kot samoprispevek,

delo na prosto soboto, odstopljeni počitniški regres, odstopljen osebni dohodek za dan dopusta, ko bi delali za račun počitniškega centra, iz sklada skupne porabe, pač kot bi posamezni TOZD najbolj ustrezalo.

Seveda se bo tu treba obrniti tudi h možnostim za najetje kredita (za 10—15 let), kar bi nedvomno omogočilo hitrejšo zgraditev centra, organizacije pa bi v daljšem obdobju tudi lažje poravnale svoje obveznosti do skupnega financiranja centra. K vsemu temu pa bi lahko viden delež prispevali tudi z organizacijo prostovoljnih delovnih akcij, s čimer bi gradnjo lahko pospešili, a tudi pocenili in glede na zavest, da bi gradili tako rekoč zase, verjetno tudi odziv na takšno delovno akcijo ne bi bil slab.

Pred nami so torej veliki načrti, zahtevni in obsežni, vendar pa ne neuresničljivi, če se jih bomo lotili dovolj resno, dosledno in zavestno, da skušamo ustvariti nekaj za delovne ljudi, za nas same, da bomo lahko lepše in učinkoviteje preživeli letne oddihe in se okrepili, spočiti in svežih moči vračali na svoja delovna mesta, na katerih je treba vse leto dajati dovolj svojih moči za izvršitev naloženih obveznosti.

problemi odpadkov. Ustvarili smo mnogo izdelkov, jim določili uporabne vrednosti, jih postavili v sisteme in končno naredili zmedo, ki nas bo počasi zadušila. Omejitve je vir kreativnosti, kar je dejavnost oblikovanja. To se sicer ni spremenilo, odkar se je pojavilo moderno oblikovanje, toda kljub temu moramo spremeniti naše poglede in metode v načrtovanju mikro in makro fizičnega okolja.

OSEBNOST:

— Človek oblikovalec naj išče samega sebe, vidi sebe v mikro in makro svetovih, vidi svoje delo, kot odraz lastnih naporov in išče bistvo lepote.

Iskanje lepote je prirojeno človeški naravi. Po nekaterih predpostavkah naj bi bila glavna vloga oblikovanja estetski prispevek. Toda koncept lepote je spremenljivka, kot je tudi mesto lepote v celotni vsebini materialne kulture.

Aksiom modernega oblikovanja je n.p.r.: da se sistem istoveti z lepoto — lepota je sistem in obratno. Toda ta aksiom ni več priporočljiv in nekateri celo mislijo, da je nesmiseln. V primeru tako imenovanega sistema — designa, kreacija lepote ni več primarna in koncept sistema ne more biti vodilno načelo pri kreaciji estetskih kvalit.

Toda nas vse to zanima predvsem v smislu materialov, posebno v drastičnih zamenjavah naravnih materialov z umetnimi. Dejstvo, da so ljudje lahko uživali v materialih — proizvajalec kot uporabnik — nam zagotavlja, da je neka pristna kultura obstajala.

S poplavo umetnih materialov naš čut za materiale rapidno topi. Odnosi med materiali in izdelki se sušijo. To menjavanje med našimi čuti in materiali lahko rešujemo s

tem, da umetne materiale ne uporabljamo kot imitacijo naravnih. Toda to ni filozofija današnjega človeka, metod in sredstev pa nimamo v rokah, da bi jo ovrgli.

Človek je avtomatično dojel koristnost in uporabnost določenih oblik v naravi. Koristnost je bila osnova oblike. Nekatere oblike so nam sugerirale uporabnost, nekatere ne. Človeštvo se je razvijalo skozi duševne akcije in reakcije posameznikov nasproti materialnemu svetu. V modernem oblikovanju je forma sledila funkciji, kar je bil nekakšen odpor do dekadence, ko so se odnosi med obliko in uporabnostjo že skoraj povsem zabrisali.

Danes spet nismo več docela gotovi. Nekatere oblike se pojavljajo popolnoma neodvisno, nedefinirano s funkcijo in ustvarjajo popolnoma svoj svet. V naši oblikovalski praksi moramo dvestinitati nove funkcije in nove pomene oblik. Eden izmed načinov to narediti je poznavanje ekologije oblik in človekovega dnevnega življenja. Nujen korak, da dosežemo formulacijo teorije današnjih oblik, je definiranje psiholoških, kulturnih in socialnih faktorjev ter njihovih medsebojnih odnosov nasproti človeku.

Večina ljudi z nekakšno vsem enako vneto hlasto po potrošnih dobrinah, kar je postal življenjski cilj potrošniško organizirane družbe. Indikacije pa kažejo, da ljudje niso več zadovoljni z enostavnimi rešitvami svojih problemov in iščejo večstranske rešitve predmetov okoli sebe. Nastaja problem, da ne najdemo poti do teh rešitev in nejevoljno tavajo v temi. Vprašanje je, če jim današnje oblikovanje s svojimi sredstvi in kreativnostjo lahko pomaga.

Iskanje lastne identitete za vsako ceno je radikalno. Interes organiziranost in izboljšanje življenjskih pogojev v sodobnejšem konceptu okolja, kot vodila, je boljša oblika. Dejstvo, da skrb za boljše okolje prehaja pred življenjske interese posameznikov, pa je ohrabrujoče.

Delavke so se zgrnile okrog direktorja, tehničnega direktorja in nekaterih gostov, ki so se odzvali povabilu, naj prisostvujejo pomembnemu dogodku — rojstvu dva milijontega releja. Besede direktorja Iva Klešnika,

tehničnega direktorja Franca Vršnaka, šefa montaže Venčeslava Kitaka in mojstra linije Dolinarja so vse izzvele v zahvalo marljivim delavkam, ki s svojo spretnostjo, delavnostjo in predanostjo tako uspešno izpolnjujejo svoje delovne obveznosti. Potrebe trga nenehno terjajo, da vsakdo v tovarni da največ od sebe in tudi današnje skromno slavo ob lepem delovnem dosežku se je končalo z mislijo in željo, naj bi prizadevnost še naprej vztrajala in prinašala vedno nove take, ali še boljše delovne uspehe.

UTRDIŠI SKUPNE VEZI

Samoupravni sporazum o združitvi vseh Iskrinih TOZD v Združeno podjetje Iskra je za nami. Potekalo je v svečanem vzdušju, čestitali smo drug drugemu, bili smo veseli in srečni v zavesti, da smo pošteno opravili zaupane nam naloge. Tudi čestitanje z najboljšimi željami za novo leto 1974 je za nami — in že smo sredi boja za nov plan, za izpolnitev novih planskih nalog razvoja, proizvodnje, prodaje, dohodka, OD...

Ob reševanju teh vsakodnevnih nalog, pa v nobenem primeru ne smemo pozabiti na uresničevanje „po vsebini“ podpisanega samoupravnega sporazuma: delavci v temeljnih organizacijah združenega dela odločajo o dohodku, planirajo, ustvarjajo in delijo ustvarjeni dohodek, razpolagajo s sredstvi TOZD in sodelujejo pri upravljanju lastne TOZD, svoje delovne organizacije in ZP kot celote.

Menim, da je prav ta čas, ko se Iskra v celoti in v vseh njenih delih — TOZD — pripravlja na prve volitve svojih organov na osnovi ustavnih

DOPISUJTE V ISKRO

Naslov uredništva: Kranj, Savska loka 4, tel. 22-221

ISKRA
Tovarna električnih aparatov
LJUBLJANA
Savska cesta

- o b j a v l j a prosta delovna mesta v RAZVOJNEM INSTITUTU TOVARNE
1. VODJE SLUŽBE ZA DOKUMENTACIJO IN TIPIZACIJO
  2. VODJE KONSTRUKCIJE električnih krmilnih in regulac. naprav
  3. RAZVIJALCA I — DIPL. ING. ELEKTROTEHNIKE za razvoj elektrone v zaščitni tehniki
  4. RAZVIJALCA II — ING. STROJNIŠTVA za razvoj varilnih naprav
  5. RAZVIJALCA III — ELEKTROTEHNIKA za projektiranje meh. krmilnih naprav v procesni industriji
  6. KONSTRUKTERJA — ELEKTROTEHNIKA za elektro konstrukcijo v oddelku za električne krmilne in regulac. naprave
  7. KONSTRUKTERJA — STROJ. TEHNIKA za konstrukcijo elektromeh. relejev
  8. KONSTRUKTERJA — DETALJISTA v konstrukciji elektromeh. relejev
  9. TEHNIČNEGA RISARJA

POGOJI:

1. dipl. ing. strojništva ali elektrotehnike, z daljšimi izkušnjami na področju dokumentacije — tipizacije
2. inženir strojništva z daljšimi delovnimi izkušnjami v razvoju — konstrukciji navedenega ali podobnega področja
3. dipl.ing. — elektronik z nekajletnimi delovnimi izkušnjami na podobnih področjih
- 4.—6. poklic, naveden poleg naziva delovnega mesta, delovne izkušnje na podobnih delih zaželeno
7. poklic, naveden poleg naziva delovnega mesta ter vsaj 3-letne delovne izkušnje na podobnih delih
8. poklicna izobrazba ali tehnični risar z daljšimi delovnimi izkušnjami
9. tečaj tehničnega risanja, delovne izkušnje zaželeno

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe z opisom dosedanjega dela na gornji naslov do 31.1.1974

Študija o razvoju telekomunikacij — prognoze brez senzacij

Predstavniki Standard Elektrik Lorenz — dipl. ing. Dieter Moehring je dal za tisk prognoze razvoja telekomunikacijske tehnike. Kot osnova je perspektiva naraščanja hišnih telefonskih priključkov od sedanjih 18 na 100 prebivalcev v Zahodni Nemčiji, na 43 v letu 1985 in 62 v letu 2000. Danes zaostaja Nemčija po številu priključkov za ZDA, kjer pride 60,1 priključek na 100 prebivalcev, Švedsko (57,6) in Švico (50,9).

Videotelefon je sorazmerno zelo drag, saj priključek stane naročnika do 5000 DM. Poleg tega ni ugoden za prenos dokumentov formata A 4 zaradi nezadostne ločljivosti. V naslednjih 10 letih ni pričakovati na tem področju velikega razvoja; tem bolj pa se bo razvil faksimile, k čemur bo zelo pripomoglo mednarodno normiranje.

Velikega pomena je razvoj prenosa podatkov, saj računajo, da bo naraslo število centrov za obdelavo podatkov od 15.000 v letu 1972 na 220.000 v letu 1985.

Tudi v razvoju brezžičnih zvez ni zaradi zasedenosti frekvenčnih področij pričakovati bistvenih novosti, bolj pa se bo uveljavila kabelska televizija.

Elektronik Zeitung, št. 25/26 J.B.

Začetek termoplastov, ojačenih z ogljikovimi vlakni

Uporaba zelo trdnih grafitnih, ali ogljikovih vlaken za ojačanje umetnih mas je bila do nedavnega omejena zaradi zelo visoke cene. Pred kratkim pa so proizvajalci znižali ceno, izboljšali tehnologijo in tako razširili tržišče. Na ta način se je začela nova doba za grafitno ojačanje.

Firma LNP Corp. izdeluje te nove materiale — ojačene termoplaste. Ti so: najlon 6/6, polifenilen sulfon, polisulfon, termoplastični poliestri, polikarbonat, itd. — ojačeni z ogljikovimi vlakni od 10—50 %.

Lastnosti se s tem dodatkom spremenijo. Tako je n. pr. tipično za najlon 6/6, ojačenim 40 % z ogljikovimi vlakni, da ima precej večjo upogibnost in natezno trdnost od materialov, ki niso ojačeni. Absorpcija vode je 0,4 % po 24 urah.

Firma Stacpole Filers Co. Inc. ima ojačene termoplaste, razvija pa tudi ojačene duroplaste.

S.O.

Se pomnite, tovariši? ...

Zvedeli smo, da je v času okupacije naše domovine v Tovarni Iskra — Elektromehnika, ali kot se je tovarna imenovala takrat — LGW, delovala mladinska organizacija, ki da je izdajala tudi „Glasilo okrožnega odbora ZMS Kranj“. Da delovanje te organizacije ne bi šlo v pozabo, prosimo vse Iskraše, ki so delovali v tej organizaciji, da nam sporočijo svoje naslove, oz. pripravljenost za sodelovanje pri skupni obnovitvi spominov na te težke in junaske čase naše mladosti.

Uredniški odbor „Iskra“

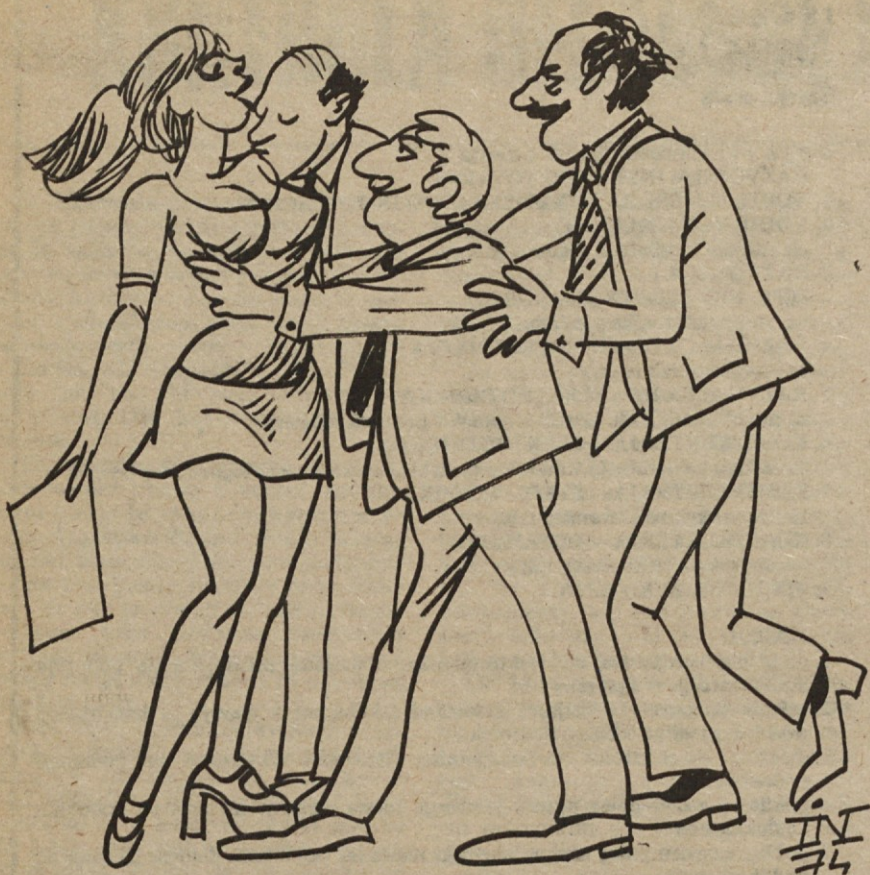
ISKRA — Industrija elementov in zabavne elektronike TOZD MAGNETI, Ljubljana — Stegne 21

želi zaposliti takoj VEČ NEKVALIFICIRANIH DELAVK za delo v kontroli in v proizvodnji magnetov. Delo je organizirano v dveh izmenah.

Za zainteresirane naj se osebno zgledajo na gornji naslov vsak dan od 6. do 14. ure.

(Dalje prihodnjič)

Tudi mene, tovariši, veseli, da je naš novi statut potrjen – toda – saj jaz sem ga vendar samo pretipkala! ...

ISKRA Industrija za komunikacije, elektroniko in elektromehaniko K R A N J

objavlja

za potrebe tovarne VEGA Ljubljana, ki se je kot temeljna organizacija pripojila v sestav ISKRE, večje število delovnih mest:

- STROJNIH TEHNIKOV
- ELEKTROTEHNIKOV
- FINOMEHNIKOV
- ELEKTROMEHNIKOV
- TELEFONSKIH MEHNIKOV
- DELAVK ZA MONTAŽNA DELA

(delo v 2 izmenah, nagrajevanje po učinku)

Pismene prijave pošljite na naslov: ISKRA-ELEKTROMEHANIKA, tovarna „VEGA“ – kadrovska služba, 61000 LJUBLJANA, Kotnikova 18.

KOZERJA

Vsekakor je prav, če vemo, kako je v nekem podjetju potekalo ovrednotenje delovnih mest na osnovi točkovanja.

Da se izognemo obširnemu tolmačenju, bomo opisali en sam primer, t. j. potek točkovanja in ovrednotenja delovnega mesta kurirja. Osnova za doseg tega cilja je bil vsekakor takozvani opis vsakodnevnih dolžnosti kurirja, le-te pa so bile opisane nadvse kratko, razločno, jedrnat, skoraj bi rekli vojaško.

Verjetno je najbolje, če jih kar citiramo:

- iz poštnega predala mora sleherni delovni dan prinesiti pošto v podjetje in jo izročiti v vložke;
- iz vložka mora odnesti dospelo pošto v posamezne oddelke in jo izročiti referentom;
- in končno mora še frankirati pisma, ki so namenjena za odpremo ter jih dostaviti na pošto.

V opombi je bilo navedeno, da omenjeno delo lahko opravlja nekvalificirana oseba, vsekakor pa je obvezno, da pozna vse enote podjetja.

Komisija, ki je sestavljala „Pravilnik o osebnih dohodkih“ je ugotovila, da je

KURIR

mesto kurirja v „Pravilniku o sistematizaciji delovnih mest“ zelo nizko ovrednoteno. Zato so nekateri člani komisije bili mnenja, da bi to vrzel nekoliko izpopolnili s tem, ki bi upoštevali še dodatne podatke, in to:

- šolsko izobrazbo;
- gnotni položaj;
- politično udejstvovanje;
- priporočila.

Komisija ne bi bila komisija, če ne bi dala vse dobljene podatke v takozvani „zvočni debatni mlin“ znamke ENKA-VIS. Zmogljivost reševanja tovrstnih podatkov je v tem mlinu neomejena, najvažnejše pa je, da so dobljeni rezultati v skladu z N DIN normami. Zvočni debatni mlin je preizkušena naprava, opremljena je z garnituro zvočnikov, ki so pokriti z ličnimi maskami, deluje pa na kofeinsko črno brozgo.

Ko zvočni debatni mlin temeljito pretrese in premelje vse vložene podatke, pričnejo posamezne „šobe“ spuščati derivatne meglene odtenke, ki nemalo krat zameglijo še tako kristalno čisto zmes rezultatov.

Da se komisija izogne kakršnekoli očitjanju, vloži dobljeno zmes, še v „Točkovanje stiskalnice“ znamke ODE, regulirano na pritisk v razponu 1:7. Omeniti je, da stiskalnica deluje na ročni pogon, zato se merilni agregat in registrirni instrument sprožita istočasno, in sicer takrat, ko se dvignejo vse „ročice“. Vsa ta kombinatorika ustvarja vtis, da je tovrstna živa mehanizacija, res v prid delovnemu človeku. Rezultat, ki je prišel izpod sedmih mlinskih

kamnov, je pokazal, da so osebni dohodki kurirja po seznamu na drugem mestu, seveda vse to iz žabje perspektive.

Zgodba ne bi bila popolna, če ne bi prikazali še drugo stran neregistrirane medalje. Poglejmo, kako poteka en sam delovni dan kurirja:

Komaj je odložil polno torbo vsakovrstnih pisem in precej nepomembnih reklamnih katalogov, že ga je administratorka vložila napotila k tajnici glavnega direktorja. Ko se je pokazal na vratih, se je tajnica globoko oddahnila in rekla „veeenndarr“, nakar mu je povedala, da pričakujejo ugledne goste, zato je potrebno, da gre takoj v trgovino po uvožene ikerje in domačo mineralno vodo. Kmalu se je vrnil, toda še preden je odložil steklenice, mu je z nasmehom, ki ga znajo vse JUS tajnice, povedala, da potrebuje še kavo, sladkor, pecivo in cigarete, tudi vse to je moralo biti „te in te“ znamke.

Ko sta s tajnico delala obračun celotnega naročila, čitajoč nerazumljive čarke na paragonških lističih, ju je prekinila tajnica proizvodnega sektorja z glasom, ki je bil intoniran na slaspev iz neke opere. Z mehkim glasom je tajnica povedala, kaj vse želi. S prefinjenim poudarkom je rekla: „Za reprezentanco prinesite kavo, sladkor v kockah, pelinkovec Dana, cigarete Filter, za malico pa bi želela sedem dekagramov pariške salame, dve žemlji, eno kumarico srednje veliko in en jogurt. Za tovariša šefa, ki je sedaj na seji, pa prinesite deset dekagramov gorgonzola sira, dve makovki, dvojni C in škatlico cigaref Filter.“ Ko mu je izročala denar, je omenila, da jo močno boli glava, zato naj ji mimogrede kupi še praške proti glavobolu.

Zapletena je bila ta nabava, prvič, zaradi vsakovrstnih želja je bilo treba obiskati več trgovin, drugič, težave so se pojavile prav zaradi drobiža in čakanja. Enak problem zaradi drobiža je imel pri obračunu s tajnico.

Ko se je ves zasopel vrnil v vložke, je administratorka pogledala na uro, kar je pomenilo – zamujamo z razdeljevanjem pošte, sama sebi pa je rekla: „Kamniški vlak je tudi sopihal, pa je kljub temu imel vedno zamudo“.

Ob razdeljevanju pošte so nekateri referenti in referentičji naslavljalji kurirja z gospodom in to običajno takrat, ko so kaj potrebovali. Te potrebe so bile različne, od nakupa cigaret, nabave obrazcev za odmero davkov, prijave osebnih avtomobilov, podaljšanje potnih listov ipd. Med temi potrebami so bile tudi take, ki so bile več ali manj službenega značaja, npr. odprema brzojav, nabava znamk in takšnih kolekov, dvig denarja na banki za kritje potnih stroškov itd.

Ko je vse te potrebe, želje in prošnje izpolnil, je opazil, da se nekateri že odpravljajo domov. Hitro je odšel v vložke, ko je odprl predal, da bi pričel frankirati pisma, je opazil v njem svojo nedotaknjeno malico.

Klik-klak

Naši planinci lani na mnogih vrhovih

V petih letih, odkar je bilo ustanovljeno Planinsko društvo Iskra, smo o njegovi rasti in delu zapisali že marsikaj. Sproti smo spremljali njegov številčni vzpon, prav tako pa tudi v besedi in sliki ovekovčili vsak planinski izlet in vzpon, ki ga je v tem obdobju organiziralo. Kljub temu pa je, glede na izredno živahno dejavnost društva v preteklem letu prav in potrebno, lansko planinsko sezono in akcije PD Iskra, skupno še enkrat obdelati.

Mirno lahko trdimo, da je bilo naše planinsko društvo prav lani doslej najbolj aktivno, kar predvsem velja za organizacijo in izvedbo planinskih izletov in tudi zahtevnejših vzponov v naše in tuje gore.

Pokličimo na pomoč statistiko, pa bomo ugotovili, da je Planinsko društvo Iskra lani v celoti organiziralo in izvedlo deset planinskih izletov in vzponov, ki so vsi po vrsti dobro uspeli in je na njih tudi udeležba članic in članov PDI bila zelo zadovoljiva, čeprav morda še ne idealna. Na teh desetih izletih v organizaciji društva je skupno sodelovalo 278 članov PD Iskra, seveda pa je bilo mimo teh izletov še nekaj takih, ki so samostojno priredile obstoječe sekcije Planinskega društva Iskra, ki dokaj uspešno delujejo v Zavodu za avtomatizacijo, v kranjski Elektromehaniki, Iskra Commerce, Industriji elementov in zabavne elektronike in tovarni elektronskih naprav na Stegnah. Tudi na teh samostojnih izletih naštetih planinskih sekcij je sodelovalo lepo število članov, kar vse bogati lansko planinsko dejavnost v Iskri.

Lani so se planinke in planinci PD Iskra povzpeli na Komno (turni smuk), na Triglav (Triglavski smuk), na Kanin (turni smuk), Bavški Grintavec Mangart, dvakrat v Špikovo skupino (trening za vzpon na Mont Blanc), na Triglav in na Mojstrovko. Vrhunec lanske planinske dejavnosti Iskrašev pa je bil vsekakor množičen in zelo solidno organiziran vzpon 48 naših gornikov na najvišji vrh Evrope – Mont Blanc, na katerem je sodelovalo kar 48 članov PDI. Vsi ti izleti in vzponi so bili kot rečeno dobro organizirani in ob solidnih domačih in izposojenih gorskih vodnikih tudi dobro izvedeni, v zadovoljstvo vseh udeležencev, kar priča o tem, da se je naše planinsko društvo že dobro utrdilo in je sposobno tudi organizirati obsežnejših planinskih izletov in vzponov.

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta

ALOJZIJA ERŽENA

se prav iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem tovarne TEA in orodjarne podjetja „Elektromehanika“ Kranj za izraze sožalja, podarjeno cvetje, kakor tudi vsem tistim, ki so ga spremili k njegovemu zadnjemu počitku.

Erženovi: Jože, Ivan, Ciril

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame

FRANČIŠKE FABJAN

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz orodjarne „Elektromehanika“ Kranj za izrečeno sožalje, venec, ter vsem, ki ste jo spremili k poslednjemu počitku.

Jakob Fabjan

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam, sindikalnemu odboru ERO in socialni komisiji v tovarni „Elektromehanika“ Kranj, za prejeta denarno pomoč in darilo ob moji premetitvi na drugo delovno mesto, ko po težji prometni nesreči nisem mogel opravljati prejšnjega dela.

Stane Murn

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra Kranj, industrije za elektromehaniko, komunikacije, elektroniko in avtomatiko – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Igor Slavec, odgovorni urednik: Janez Silc – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov uredništva: ISKRA Kranj, Savska loka 4, telefon 22-221, int. 2333 – Tisk: združeno podjetje LJUDSKA PRAVICA – LJUBLJANSKI DNEVNIK, Ljubljana

Tudi v pogledu pridobivanja novih članov so bili lani doseženi lepi rezultati, saj se je število članov društva povzpelo že nekaj nad 400, ki jih bo treba le še ogreti za pogostejše sodelovanje na novih planinskih izletih, ki jih bo naše društvo organiziralo v letošnji sezoni. Ko smo pa že pri članih in rasti njihovega števila, morda ne bo odveč spomniti vse tiste, ki so

sicer pristopili, niso pa še poravnali članarine za preteklo obdobje, naj to svojo obveznost storijo čim prej. S tem bodo omogočili še večjo aktivnost društva v letošnjem letu in še daljšo vrsto prijetnih planinskih izletov za manj zahtevne planince in zahtevnejših vzponov za tiste, ki so v naših gorah že „bolj doma“.

– C –

Udeležba na večini lanskih planinskih izletov kaže na eni strani na aktivnost samega društva, na drugi pa tudi na to, da so naši planinski izleti prijetni, solidno vodeni in izbrani tako, da pridejo na svoj račun tudi manj izurjeni planinci.

Planinci, člani Planinskega društva Iskra so lani obiskali tudi vrh Mojstrovke, čeprav je bilo njihovo število to pot bolj skromno kot pri drugih planinskih izletih. Toda – Iskrina zastavica je zaplapolala v vetru tudi na tem našem vrhu.

Čeprav o pravi zimi še ni sledov, se smučarji v naših tovarnah že vneto pripravljajo na tovarniška tekmovanja in zimske igre Iskre.

PISMA BRALCEV

TOV. UREDNIK!

Priznam, da pogosto zelo površno preletim naš list, zato mi ne zamerite, če moje vprašanje morda ni čisto korektno. Zanima me namreč, kako je organiziran naš Zavod za avtomatizacijo, in kakšno delo je bilo v l. 1973 opravljeno, oz. kakšni so bili rezultati dela ZZA in njegovih sektorjev oz. delovnih enot. Veliko se danes pri nas in v svetu govori o izumih, inovacijah, napredni tehnologiji, licencah, know-

how, pa me zanima tudi kolikšen delež ima dejavnost ZZA v celotnem delovnem procesu Iskre. Pa tudi o bodočih nalogah, usmeritvi in „poslovni politiki“ ZZA bi bilo zelo zanimivo brati, posebno sedaj, ko bo 56 TOZD Iskre prispevalo svoja sredstva v raznorazne sklade, med njimi tudi v sklad za raziskovalno razvojno dejavnost.

Prosim, da pismo posredujete odgovornim delavcem ZZA in da bomo kmalu brali tudi njegove odgovore. Pozdrav!

A.Ž.
Kranj

KLUB ŠTIPENDISTOV SPOROČA

Obveščamo vse štipendiste, da imajo možnost opravljati inozemsko prakso.

IOKŠI sporoča vsem štipendistom, ki bi želeli sodelovati na inozemski praksi, naj se prijavijo na Referatu za štipendije do 28. februarja 1974.

SMUČARJI

V zimskem času prireja Klub štipendistov enodnevne smučarske izlete v priljubljena smučarska središča. Prvi tak izlet, ki bo med 27. in 31. januarjem pripravljamo za štipendiste srednjih šol, ki bodo imeli te dneve počitnice. Ob prijavi za izlet se vplača 20.- din. Prijave sprejema Referat za štipendije, 18. in 21. januarja 1974 od 7. do 14.

O organizaciji nadaljnjih izletov bomo smučarje redno obveščali v časopisu, na fakultetah in šolah.

Smučarjem želimo obilo snega in prijetno smuko.

PLANINCI

Štipendisti vključite se v planinsko društvo Iskra. Člani so deležni posebnih popustov na izletih, ki jih društvo prireja. Prijavite se pri IO KŠI.